

DEBRECENI
KÖNYVTÁR

MKB 1694

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLVIII. évfolyam
1987 * 7. szám

L. Braille

Tudósítás

A VGYOSZ KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK
1987. MÁJUS 28-I ÜLÉSÉRŐL

A testület határozatképes számban volt jelen; dr. Hohl József tanár igazoltan volt távol.

A tárgysorozat első pontjában Keresztfalvi Józsefnek, a Szolnok megyei szervezet titkárának beszámolóját hallgatták meg a jelenlevők.

A szervezetnek jelenleg 608 tagja van. Elismeréssel szólt az előadó a területfelelősök munkájáról, segítségükkel szoros kapcsolatot tartanak a tagsággal. 1986-ban a hallássérültek helyi szervezetével közösen több kirándulást és rendezvényt szerveztek, nagy sikerrel. Arra törekednek, hogy a tagság részére a szövetség által nyújtott kedvezményeket — mint pl. üdülés, segédeszközök stb. — minél szélesebb körben biztosíthassák. A közelgő választásokat igyekeznek jól előkészíteni, a káderutánpótlásról gondoskodni.

A referátum után számos kérdés hangzott el, az anyagot széleskörűen megvitatták, majd a beszámolót az elnökség elfogadta.

A második napirendi pontban az adó- és nyugdíjrendszer várható változásaival foglalkozott a testület. A rehabilitációs bizottság vezetője, dr. Jáksó László az új vállalati és személyi jövedelemadó-rendszer, va-

lamint a nyugdíjrendszer megváltoztatására vonatkozó elképzelésekről, irányelvekről írásos anyagot készített, melyet a testület 1987. június 18-án, rendkívüli elnökségi ülésen tárgyal meg — a teljes szöveget jelen számunk vezércikkében adjuk közre.

A harmadik napirendi pontban Gerdelics Ferenc előterjesztést tett az 1987-ben sorra kerülő megyei vezetőségválasztó taggyűlések programjára; a testület határozata értelmében a szakmai csoport június folyamán körlevelet bocsát ki a megyei szervezetek számára, ez a gyűlések forgatókönyvét tartalmazza.

A továbbiakban az előadó ismertette a 19 megyei szervezet őszi taggyűléseinek helyét és várható időpontját, a jelenlevők a tervezetet elfogadták. A taggyűlések pontos idejéről és helyéről a tagtársak részére, az alapszabályban foglaltak értelmében, a megyei szervezetek meghívót küldenek ki.

Az utolsó napirendi pont keretében számos bejelentés hangzott el. A budapesti Vakok Állami Intézetének felügyeletét 1988. január 1-től a szövetség látja el. A szükséges intézkedéseket még 1987. év során megtegyük.

A WBU közgyűlését 1988 szeptemberében, Madridban tartják meg, a hazánkat képviselő delegáció személyi összetételéről az 1988-as választások után döntenek.

Pedro Zurita úr, a WBU elnöke hazánkba történő látogatásra meghívást fogadott el, az útra — a tervek szerint — 1987 szeptemberében kerül sor. Az itt-tartózkodás tovább erősítheti a szervezetek közötti kapcsolatot, még intenzívebben bekapcsolva hazánkat a nemzetközi vakügy vérkeringésébe.

A Finn Vakok Szövetsége, korábbi látogatásuk viszonzásaképpen, négytagú magyar delegációt hívott meg 1988-ra, egy finnországi tanulmányútra. A delegáció személyi összetételéről később határoznak.

Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács 1987. október 1. és december 15. között kampányt szervez a közlekedésben hátrányos helyzetű lakossági rétegek, így a vakok és gyengénlátók problémáinak alaposabb feltárása érdekében.

Néhány olyan bejelentés után, melyről lapunk külön közleményeket ad ki, dr. Jáksó László elnök az ülést bezárta.

GERDELICS FERENC

Országos munkaértekezlet Boglárlellén

Szakmai csoportunk idén is megrendezte az országos munkaértekezletet. A boglárlellei tanácskozássra május 17—19. között került sor, melyen megyei szervezeteink titkárai, ügyviteli dolgozói és a központ képviselői vettek részt.

A hivatalos megnyitó után elsőként dr. Bódi István főtitkár tájékoztatóját hallgatták meg a jelenlevők; a referátum szólt eredményeinkről, gondjainkról és legközelebbi célkitűzéseinkről.

Kovácsné Tóth Julianna pénzügyi csoportvezető előadásában időszerű közérdekű gazdasági, valamint szövetségi gazdálkodási kérdésekkel foglalkozott.

A beszámolókat követő vitában a jelenlevők elsősorban az 1988. január 1-től bevezetendő személyi jövedelemadóval foglalkoztak.

18-án, az értekezletsorozat második napján minden megyei szervezet titkára szót kapott; az előadók beszámoltak szervezetük káderhelyzetéről és munkájuk néhány sajátos vonásáról. Nagy Ernő, Győr-Sopron megyei szervezetünk titkára igazoltan volt távol az értekezletről, így Fekete Andrásné ügyviteli dolgozó adott szóbeli tájékoztatót a győr-soproniak tevékenységéről. Az előadásokból a vakügy érdekében végzett társadalmi munkarangja és fontossága tükröződött.

Dr. Jáksó László elnök felszólalásában a közelgő választásokra történő felkészülés jelentőségét hangsúlyozta.

Daru Gerőné hivatalvezető-helyettes mélyrehatóan értékelte a felszólalásokat és nyomtatékosan felhívta a megyei szervezetek vezetőségeinek figyelmét a választások demokratizmusára és a rendkívül körültekintő jelölésre.

18-án került sor Szegedi Istvánnak, a VKKI vezetőjének előadására is, mely a vakvezető kutyaképzés általános kérdéseivel és a kutyaképző iskola jelenlegi helyzetével foglalkozott.

Május 19-én, a tanácskozás utolsó napján általános konzul-

táció keretében — kötetlen formában — az információcserével, a szövetség dolgozóinak csoportos életbiztosításával, és más aktuális kérdésekkel foglalkoztak a felszólalók.

Végezetül dr. Bódi István főtitkár válaszolt a felmerült kérdésekre, és megállapította, hogy az értekezlet rendkívül hasznos volt tagságunk érdekvédelme, a hatékonyabb munka szempontjából. Felkérte a megyei szervezetek titkárait és rajtuk keresztül az elnökségeket a Vakok Világa megyei tudósítói hálózatának kiszélesítésére, jótollú és szívesen író sorstársaknak a szerkesztőségi munkába való bevonására.

A tárgyalássorozat harmadik napja levezető elnökének, Nyúl Győzőnek zárszavával ért véget az utóbbi évek egyik legeredményesebb, legaktívabb részvételt hozó szakmai találkozója.

Megyei szervezeteink életéből

Színek nélkül, színesen élni

Harminc év krónikája a tablókon: fényképek, grafikonok, rajzok, verstöredékek. A sors kegyetlen játéka az, hogy éppen azok közül nem láthatják sokan ezt a kiállítást, akiknek az életéről készült. A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Somogy megyei szervezete rendezett kiállítást május 25-én Csurgón, a művelő-

dési házban. Végh István, a nagyatádi körzeti csoport elnöke Csurgóra és környékére csaknem hetven sorstársunknak küldte el a meghívót, hogy ismét találkozzanak, szót válthassanak közös dolgaikról.

Az ünnepélyes megnyitón képviseltette magát a helyi vöröskereszt szervezete is. A gimnázium tanulói szép műsort adtak. De nagy sikere volt Juhász Imre vak költő „Tünődés” és „Sötét éveim” című pályázaton díjat nyert két versének is.

Eljött a rendezvényre Csik Lajos, a megyei szervezet elnöke is, aki a tablók között ka-lauzolt bennünket.

— Korábban huszonöt év történetét dolgoztuk fel. Most első alkalommal állíthatjuk ki szövetségünk harminc éves krónikáját a DÉLVIÉP Pech József szocialista brigádjának köszönhetően, mert ők készítették el tablóinkat. Somogyban 977 tagunk van; ez a számadat is jelzi, hogy nagyon felelősségteljes a munkánk. A felnőttek foglalkoztatásával éppen úgy kell törődnünk, mint a vak gyermekek nevelésével. Az ő sorsuk jobbításáért alakítottuk meg az országban másodikként a vak gyermekeket nevelő szülők munkaközösségét. Szám-talan könyv, kiadvány is készült, amelyekből hasznos tudnivalókhoz juthatnak a szülők.

Louis Braille példája is bizonyítja, hogy sohasem szabad feladni a reményt. Ő három-éves korában veszítette el a látását; tizenhat évesen megszerkesztette a vakok — róla elnevezett — írását, hogy sorstársai is tanulhassanak, olvashassanak. Neki köszönhető, hogy egyre több vak ember szerezhet képesítést, és hogy dolgozhat. A somogyiak sikernek könyvelhetik el, hogy néhány éve tizenkilencen letehatték a telefonkezelői vizsgát, olyan munkahelyhez juthattak, ahol ismét beilleszkedhettek azok közé, akik ismerik a színek világát.

Színek nélkül is lehet színes az élet — bizonyítják a tablók, melyek a közös kirándulások-ról, klubestékről, baráti találkozókról, vagy éppen az üdü-

lési lehetőségekről tudósítanak. Dr. Bajházi Amália, a városi jogú nagyközség főorvosa megnyitójában úgy fogalmazott, hogy ez a kiállítás nagyon fontos a látó emberek számára is, mert megismerkedhetnek a vakok és gyengénlátók életével,

s ezért holnap talán már nem mennek el mellettük közömbösen. A kiállítás mottója figyelmeztet: „ne sajnáld, hanem segítsd őket!...”

Szerkesztőségi cikk. Megjelent a Somogy megyei Néplap 1987. május 26-i számában.

A vakok Össz-oroszországi Szövetsége rehabilitációs delegációjának látogatása a magyar szövetségnél

A Vakok Össz-oroszországi Szövetségének elnöke munka-programjába vette a vakok rehabilitációjának nemzetközi jellegben és méretekben történő megismerését, tanulmányozását. 1985-ben mi küldtünk 4 tagú delegációt a Szovjetunióban folyó rehabilitációs munka tanulmányozására. 1987. évi tervünkben a szocialista társ-szövetségek elnökeinek találkozója szerepelt, ennek megtartását későbbre halasztottuk. Az Össz-oroszországi Szövetség vezetői kérték, hogy a magyar szövetség rehabilitációs munkáját tanulmányozhassák. Mint jelezték, ezt a tevékenységet elsőként nálunk szeretnék megismerni. Központi elnökségünk ezen óhajuknak készséggel tett eleget. A kellő egyeztetések után, ez év május 11-e és 17-e között 3 tagú munkaküldöttség tartózkodott szövetségünk-nél.

Vendégeink voltak:

Jelena Csertkova, a Vakok Össz-oroszországi Szövetségének illetékes alelnöke, egyben

a küldöttség vezetője. Csertkova személyében a filozófiai tudományok professzorát tisztelhetjük.

Jacseszlav Breszsunov, a Vologdai Rehabilitációs Intézet igazgatójaként vett részt a delegáció munkájában. Pályáját tanítóként kezdte, látásának gyengülése idején különböző tanulmányokat folytatott, majd az 1963-ban létesített intézet igazgatásával bízták meg.

Larisa Pivovarova, a külügyi osztály munkatársaként képviselte az ottani szövetséget.

Május 11-én vendégeinket a Ferihegy I. repülőtéren vártuk. Gépük másfél órai késéssel érkezett, a csomagok rendezése körül adódó némi bonyodalom miatt majdnem délben találkozhattunk a vendégekkel. Mégis derűsen üdvözlöttük egymást, azt mondták, szívesen jöttek és jól utaztak.

Az érkezés napjának délutánján színházunkban programnyitó megbeszélést tartottunk. Az Egészségügyi Minisz-

térium IX. Szociálpolitikai Főosztályának képviselőjében dr. Csiki Károly elvtárs, főelőadó is megjelent. A szövetség képviselőin kívül több, a delegáció által később meglátogatott intézmény, vállalat képviselője is részt vett az eseményen. Az egy hétre kidolgozott munkaprogramot a vendégek kisebb módosítással elfogadták. A vakügyi szakemberképzés mellett (ennek tanulmányozását kifejezetten már korábban kérték) kíváncsiak voltak a gyermekek alapfokú képzésére is.

Dr. Csiki elvtárs az Egészségügyi Minisztérium által szervezett és irányított rehabilitációs munkáról adott tájékoztatást, különös figyelemmel a súlyosan fogyatékosok érdekvédelmére. Beszélte a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítését célzó, a közelmúltban kiadott jogszabályi intézkedésekről. Ismertette továbbá a tanácsok szociális tevékenységét, főként a segélyezés rendjét és gyakorlatát.

A továbbiakban belső és külső munkatársakkal együtt ismertetést adtunk a szövetség szervezeti felépítéséről, a főbb tevékenységi körökben végzett munkáról. A Budapesti Vakok Állami Intézetének képviselőjében Prónai Beáta gyógypedagógus, pszichológus a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjáról szólt. Dr. Pálhegyi Ferenc, a Bácsai Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola docense, pszichológus, a szövetség tanácsadója, újszerű kezdeményezéseinkről beszélt. Hangsúlyozta a múlt év szeptemberében Boglárlellén első alkalommal rendezett „családi

hétvége” nagy jelentőségét; ezen a találkozón iskolás kor alatti vak kisgyermek, szülők és szakemberek vettek részt a gyógypedagógiai területéről, valamint a szövetségtől. A nagyon komoly szakmai érdeklődés már ezen az első tanácskozáson is megmutatkozott és a megbeszélés is csaknem három és fél órán át tartott.

12-én a Bácsai Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolára látogattak a vendégek. Farkas Miklós tanulmányi főigazgató-helyettes irányításával a tanárképzésről kaptak ismertetést, nagyobb részletességgel tanulmányozták viszont a szociális szervezői képzést. Utóbbiról Kemény Ferenc tanácskezelő főiskolai tanár adott alapos tájékoztatást. — E nap délutánján ismét szövetségi látogatás következett: megismerték a székházon belül működő fontosabb egységeket. Mind a Braille nyomdában, mind a könyvtárakban a tevékenységekben járatos személyek szakmai érdeklődése mutatkozott meg részükről. Hangoskönyv-felvevő stúdióink korszerű berendezéseiről (kivált a gyorsmásolókról) elismeréssel szóltak. Néhány, szerintük figyelemre méltó eltérés között említették, hogy a moszkvai nagy stúdióban 2,4-es sebességgel készítenek felvétel-másolatokat, éspedig 4 sávon. (1976-ban ezt a műszaki gyakorlatot mi is megismertük az akkori látogatás során.) A legnagyobb érdeklődést mégis a számítástechnikai szobában látott berendezések, felszerelések váltották ki, ezek között is leginkább a Braille-lab számítógép. A ná-

lunk megismert, munkarehabilitációt elősegítő eredményeink közül ezt és a számítástechnikának vakok által lehetséges meghódítására tett egyéb törekvéseinket tartják a legkiemelkedőbbnek. A beszélő számítógép szovjetunióbeli adaptációhoz a magyar szövetségtől segítséget is kérnek. — Ezen a délutánon született megállapodás a Pécsi Televízió munkatársaival egy, a delegációval készítendő riport felvételére. Ezt 14-én csütörtökön a Volga Szállóban, a vendégek szálláshelyén az esti órákban el is készítették.

13-án, szerdán ugyancsak nagyon zsúfolt program következett. Elsőként a Vakok Általános Iskolájának és Diákotthonának munkájával ismerkedtek. Helesfai Katalin igazgató kiterjedt és sokrétű tájékoztatását leginkább ilyen széles skálájú érdeklődő kérdések követték. Az iskolában folyó nagy felújítási munkálatok miatt az oktatás is nehezebb körülmények között folyik, ez azonban mindenki számára a nyugalmasabb jövőt szolgálja — állapították meg a vendégek.

A Budapesti Vakok Állami Intézetét és az ennek keretében működő Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tevékenységét az iskolalátogatás után tanulmányozták. A 365 ágyas intézet gondozási, képzési, foglalkoztatási munkáját értékesnek tartják. Az elemi rehabilitáción résztvevő kis csoportokkal történő foglalkozást — a jó szakfelkészültséggel végzett munka mellett — családias légkörűnek ítélik.

A Szociális Intézetek Központjában — dr. Poór Sándor igazgató akadályoztatása miatt — a már megkésve odaérkező vendégeket a SZIK néhány munkatársa fogadta. Az intézmény felügyeleti, területi gondoskodásáról és egyéb tevékenységéről ők adták a tájékoztatást és a kérdésekre is válaszoltak. — Ezen az estén szórakoztató jellegű program következett: az Operett Színházban a világszerte nagy sikerrel játszott „Hegedűs a háztetőn” című darabot látták, illetve hallgatták meg. A szükséges ismertetést Gerlits Péter tolmács előzőleg elmondta.

Hazánk legnagyobb, vakokat foglalkoztató célvállalatával, a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalattal, ennek munkájával 14-én csütörtökön délelőtt ismerkedtek. A működést, az eredményeket elismeréssel nyugtázták. A vakok foglalkoztatására létrehozott vállalatok a Szovjetunióban szövetségi irányítás alatt működnek ugyan, de a feladat természetesen közös. Nálunk is az egyre korszerűbb termelési profilok megszerzését, bevezetésének lehetőségét keresik. A magyar vállalat mintegy 100 millió forintos termelési értékét — a különböző munkaprofilokban — jó eredménynek tartják.

15-én, pénteken szegedi programot bonyolítottunk le. A Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat központi helyiségében dr. Jáksó László igazgató, a szövetség elnöke és vállalati munkatársai fogadták a küldöttséget és a szövetség képviselőit. Az 1953 augusztusában létesített vállalat — mint dr. Jáksó Lász-

ló elmondta — fonalmentésre létesült. Fontos céltartó eredmény, hogy a jelenleg 620 fővel dolgozó vállalathoz megváltozott munkaképességeket (értelmi fogyatékosok, vakok stb.) most is felvesznek. Nagy rekonstrukciójuk során új központi épületet kaptak a Tavasz utcában. A kb. 200 milliós termelési értékkel gazdaságilag is eredményesnek mondható sikereket könyvelhetnek el. A munkahelyek megtekintése után a vállalati vezetőségnek — élén az igazgatóval — további sikereket, eredményeket kívántak a látogatók. — A Vakok Csongrád megyei Tanács V. B. Egyesített Szociális Otthonában Lázár Sándorné igazgató és munkatársai fogadták a vendégeket. A kitűnő konyhán készült jó ebéd elfogyasztása után az intézetről kaptak ismertetést. A 75 éves épület eredetileg is vakok részére készült. A kezdeti évtizedekben itt működtetett kosárfonó és egyéb műhelyeket megszüntették; ennek folytán vak beutaltak gondozását végezheték kizárólagosan. A 80-as évek elején a SZIK irányítása alól az intézetet megyei felügyelet alá helyezték. Országos feladatként imbecilis látássérültek gondozását látja el. A beutaltak házi foglalkoztatásához a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat is segítséget ad, egyeseket azonban kisebb, az intézet munkáját segítő feladatokkal ugyancsak megbíznak.

16-án — szabadprogram keretében a főváros néhány nevezetességével és Szentendre várossal ismerkedtek.

Rövid záró megbeszélést ezen az utolsó estén, a búcsú-, illetve munkavacsora keretében tartottunk. A magyar szövetséget eredményesen dolgozó szervezetként ítélték meg. Mint arra már utaltam, egyik, szerintük legsikeresebb akció itt a számítástechnika terén elért fejlődés. Másik nagyjelentőségű és sikeres tevékenységet a családias jellegre törekvő gondozási munkában jelölték meg. — A szovjetunióbeli eredményekről számos jó értesülésünk van. Most is elmondták, hogy a fiatalok alap- és középfokú iskolai képzése 12 osztályos rendszerben történik. Az egyetemeken és főiskolákon továbbtanulókat támogatják, a rendszeresen járó ösztöndíjak mellett 3 éven át havi 40 rubel külön támogatást kapnak a szakdolgozat elkészítésére, hogy — amint ők meghatározták — a hallgató titkárt fogadhasson segítségül. Magnetofon kazettákat — a kijelölt boltokban — mérsékelt áron vásárolhatnak.

A küldöttség 17-én, vasárnap délelőtt utazott haza. A tapasztalatok szerint ők is új ismeretekkel gazdagodtak szövetségünk tevékenységét vizsgálva. Magunk is újabb részletekbe kaptunk betekintést az ott folyó munkát illetően.

Ezúton köszönöm meg a delegációt fogadó intézmények, vállalatok vezetőinek és munkatársaiknak, hogy tájékoztatósaikkal a delegáció tapasztalat- és ismeretgyűjtését segítették.

*Dr. Bódi István
főtítkár*

Bemutakozás

Most, első ízben jelentkezik folyóiratunkban Kis-Varga József sorstársunk. 1920-ban, a Rudabánya melletti Disznóshorvátón született. Először bányásztként dolgozott, majd 1949-ben beiratkozott a Marx Károly közgazdasági egyetemre; de nem lett hűtlen a bányához, mert 1954-ben, immár mint diplomás közgazdász, a vállalat tervcsoport-vezetője lett. Am a sors közbeszólt: már régebben észlelt szembetegsége, mely eddig különösebben nem zavarta munkáját, fokozatosan elhatalmasodott rajta, mígnem 1965-ben mint rokkant nyugdíjas, kénytelen volt szeretett munkahelyétől megválni. Jelenleg

Miskolcon él a csabai aluljáró szomszédságában levő házukban áldozatkész feleségével, aki közgazdász-technikus, a Borsodi Szénbányák Vállalat beruházási osztályán. Nemcsak szakmájuk rokon, hanem sorstársak is, mert ő is gyengénlátó.

Kis-Varga József az 1960-as évek második felében kapcsolódott be Borsod megyei szervezetünk életébe, és jelenleg az elnökség tagja.

Színes útibeszámolóját a szerkesztőségben szívesen fogadtuk; beszélgetésünk alapján remény van arra is, hogy rövidesen megyei tudósítónk között is üdvözölhetjük őt.

Körutazás a Kaukázusban

1985 nyarán egy kaukázusi körutazáson vettünk részt a Szovjetunióban. Budapestről az AEROFLOT IL—86-os repülőgéppel indultunk Moszkvába, ahonnan másnap a TU—153-as géppel utaztunk tovább, a Kaukázus északi felén levő Minerálnije Vodiba. Végig a Kaukázus 4—5000 m magas hegyei fölött, 9—11 ezer méteren repültünk. A hegyóriások közül is kiemelkedett az 5633 m magas Elbrusz, Európa legmagasabb hegycsúcsa. (A Mont Blanc 4810 m.) A Szovjetunió 22 millió km², 265 millió lakossal, Magyarország 93 ezer km², 10,5 millió lakosa van. A távolság Budapest—Moszkva között 1900 km, Moszkva—Minerálnije Vodi 1400 km. A repülőúton

csodálatos látványt nyújtottak a Kaukázus hófödte, illetve kopár, sziklás csúcsai.

Második nap délután érkezünk Minerálnije Vodiba, ahol a Kaukázus üdülőövezetének legnagyobb repülőtere van. Innen autóbusszal utaztunk a 25 km-re levő Pjatyigorszka, az övezet központjába. A város 5 részből áll. (Pjatyigorszka = 5 város.)

Harmadik nap autóbusszos városnézés keretében ismerkedtünk Pjatyigorszka nevezetességeivel. A szépen parkosított városban szökőkutak és virágok között jutottunk el a városi gyógyfürdőhöz, ahol 11 féle ásványt tartalmazó, alkalikus gyógyvíz és barlangos víz-esés áll a gyógyulni vágyó be-

tegek rendelkezésére. Ivókúrával gyógyítják a légúti megbetegedéseket. Reumatikus, tüdő- és szívbetegeket kezelnek a szanatóriumokban. Felvonóval felmentünk a Masuk hegyre. A szép, tiszta időben gyönyörű kilátás nyílik az 5 városrészre. A hegy tetején áll az Észak-Oszét Köztársaság címerének jelképe, a szirti sas szobra.

Felkerestük Mihail Lermontov orosz költő és forradalmár szobrát és síremlékét, emlékoszlopát (1814—1841). Alekszander Opekusin munkáját. Opekusin készítette a moszkvai Puskin szobrot is. Lermontov katonatiszt barátjával, Martinov őrnaggyal vívott párbajban halt meg. Itt temették el, de nővére 1 év múlva kihantoltatta és a Moszkva környéki Tarhanában temettette el.

Délután elindultunk a Pjatyigorszka-tól 210 km-re levő Észak-Oszétia fővárosába, a Kaukázus kapujába. Innen indult a Grúz-Hadiút. Észak-Oszétia területe 8000 km². Lakosainak száma 449 ezer fő. (Borsod megye 7000 km², 1 millió lakos.) A várost közepén kettészeli a Terek-folyó, amely a Kazbekhágónál ered és 590 km hosszan összegyűjtve a hegyi patakok vizét, északi irányba folyva éri el a Kaszpi-tengert. Mi a folyó partján levő Vlagyikavkáz szállóban laktunk. Ablakaiból a Kazbek hófödte csúcsait, a Kaukázus hegyláncait és a szirtelen fennmaradt őrtornyokat láthattuk. Ezek védelmi tornyok voltak a XI—XVII. századig, a török és perzsa támadók ellen. A szállónktól 50 m-re áll a XX. század elején

egyiptomi stílusban épült Szumiti mecset és minaret. Ma kulturális célokra használják. A város a II. világháború után kezdett fejlődni. Az 50-es években épült az Úttörőpalota, a könnyűatlétikai sportcsarnok, valamint a Helytörténeti és Művészeti Múzeum.

A városból kirándultunk Kurtatinszki faluba, a urtatinszki hasadékhöz. Menetközben szép szurdokokat, 2–3000 m-es hegyormokat, fenyveseket, sztyeppéket és vízeséseket láttunk. A külváros szélén egy 7 sirályt ábrázoló II. világháborús emlékmű áll. Egy oszét anya 7 fiát veszítette el a fronton. A Terek partján 5 kőoszlop örökíti meg 5 fiútestvér halálát. Kaszálás közben életüket vipera oltotta ki. Kurtakinszki faluban új, 5 emeletes bérházak emelkednek a hegy lábánál. A falunál egy szép hősi emlékmű áll, amely egy szomorú, lehajtott fejű, felnyergelt kozáklóvat ábrázol. Gazdája meghalt a honvédő háborúban. A kinyitott könyv alakú Kurtakinszki-hasadék két db 3000 m magas sziklahegyet választ el egymástól. A hasadékból kis patak csörgedez lefelé, amely esőzéskor zuhatagga emelkedik, s később a Terek-folyóba ömlik. Ez hasonló a Tordai-hasadékhoz, csak sokkal magasabb és szűkebb nyílású.

Ordzsonikidzéből kirándultunk Dargavszkba, a „Holtak városa”-ba. Dargavszk a XI–XIV. században a környéken élő népek állandó menekülési helye volt, a tatár, perzsa és török támadások elől. A hegyoldalon még ma is láthatók a sziklába vájt kunyhók, a vis-

kók és sírhelyek. Ezért nevezték el az észak-oszétok ezt a területet a holtak városának. Tovább haladva a kiváló levegőjű, egészséges klímájú hegyoldalon most épül egy 8 emeletes, széles, nagy tüdőszanatórium. Körülötte elkezdték az új fenyveserdő telepítését. Távolabb egy állattenyésztő kolhoz van. Ez fogja ellátni élelemmel a szanatóriumot.

Következő nap elindultunk utunk legnehezebb, mégis a legszebb 220 km-es szakaszára, Ordzsonikidzéből a Vlagyikavkáz várától, Tbiliszi felé a Grúz-Hadiúton. Ezt az utat i. sz. előtti I. században is ismerték, mint legrövidebb átjárót használták Grúzia felé. Ez az ösvény olyan szűk volt, hogy még két ember is alig fért el egymás mellett. 1803-ban kezdték meg az út kiszélesítését. 1827-ben indultak meg az egyirányú postai járatok. 1861. VIII. 30-án adták át a kéirányú közlekedésre alkalmas utat. Az út védelme, ellenőrzése és használata a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott, ezért nevezték el az ott élő emberek ezt az utat „Grúz-Hadiút”-nak. Ma is folyik az út építése és korszerűsítése. Az egyre emelkedő hegyek között kanyargó út magas sziklával tarkított, szűk hágókon keresztül vezet a Terek-folyó völgyében, a Darjalai-szoroshoz. A szorosban 12 km hosszan húzódó sziklafalak szorítják maguk közé a Terek-folyót. A Darjalai-szorost régebben befalazták, ezzel állták útját a nomád támadóknak. Ma is itt állnak a Darjalai erőd romjai egy csonka gúla alakú sziklán. Itt léptük át az

Észak-Oszétia és Grúzia közötti határt. Az úton mindenütt juhnyájak ezreit terelték felfelé a hegyi legelőkre. 2–3000 m-es sziklák, vízesések, völgyek és a folyó mentén haladva jutottunk el Kazbegi falu magasságához. A falu régen egy Sztepáni nevű remetéről lett elnevezve.

Ez a remete volt, aki egy nagy esőzés idején észrevette, hogy a hegy felől hatalmas áradás zúdul lefelé a völgybe. Azonnal értesítette a falu lakóit, hagyják el otthonukat és hajtsák el állataikat. Az emberek megfogadták a tanácsot és magasabb hegyre telepedtek le. A falu teljesen elpusztult. Iszappal és sárral telt meg a völgy. Az új falut hálából nevezték el Sztepánmindának. A XVIII. században a cárnak végzett szolgálataiért elismerésként Gabriel Kazibeg őrnagyról nevezték el a falut. Így lett a falu Kazbegi és a hegy, amely 5047 m magas, Európa második legmagasabb csúcsa, Kazbeg-hágó, amely Kazbekre változott. Ennek a hegyvonulatnak még több mint 10 db 4000 m-nél magasabb csúcsa és gleccsere van. A Kazbek-hegyen van a Szovjetunió legmagasabb geofizikai obszervatóriuma és meteorológiai állomása. Visszatekintve a két hatalmas sziklafal közé épített útról, láttuk, hogy az óriás sziklák csaknem mint egy alagút övezik az utat.

Autóbuszunkkal tovább utazva értük el a 2395 m magas Kereszt-hágót. (A Szent-Gottárd 2112 m.) Nevét a csúcson álló keresztől kapta. A hágó legmagasabb pontját kőoszlop jelöli, ezzel a felirattal: „KE-

RESZT-HÁGÓ 7694 láb”. A kilátóról csodálatos volt körbetekinteni a napfényes tiszta időben, a körülöttünk emelkedő hegyekre, a hóval borított csúcsokra és az alattunk levő mély völgyekre. A kanyargós útról még visszatekintve láttuk, hogy milyen magas hegyeken jutottunk túl. Itt hallottuk a grúz legendát a világ teremtéséről. Isten 6 nap alatt teremtette a világot és a hetedik nap pihenni készült, amikor egy grúz csoport jelentkezett nála. Vezetőjük így szólt az Úrhoz: „Uram, felosztottad a földet, mindenkinek juttattál, csak rólunk feledkeztél el.” Az Úr fejéhez kapott. „Nagyon sajnálom, de hibámat jóvá teszem. Már csak egy darabka földet hagytam öreg napjaimra. Nektek adom, legyen ez a tiétek.” „De Uram! — szóltak a grúzok — ezek csak hegyek és sziklák.” Az Úr így válaszolt: „Én nem féltetek benneteket. Ismerem szorgalmatokat, ti ebből is virágzó, gazdag földet fogtok teremteni.” A grúzok valóban szép, változatos földet alakítottak ki. A művelhető területen teaültetvényeket, szőlőskerteket és különféle növénykultúrákat találtunk.

A Kereszt-hágót elhagyva, az Aragvi-folyó mentén haladtunk tovább. A folyó a Kazbek-hágó déli oldalán ered és Mohetanál ömlik a Kura-folyóba. A Kura hossza 1515 km. Vízyűjtő területe 188 ezer km². Grúzia és Azerbajdzsán SZSZK folyója az Örményfennsíkon ered, áttöri a Kis-Kaukázust, és mocsaras deltá-

val ömlik a Kaszpi-tengerbe. Visszafelé 600 km-en hajózható.

Útközben megtekintettük Paszanauri üdülőtelepet és Ananuri falu várának romjait.

Estére megérkeztünk Tbiliszibe és a 19 emeletes Adjára hotelben szálltunk meg. Tbiliszi 22 km hosszú, a Kura-folyó két oldalán épült. Kb. 900 ezer lakosú város, Grúzia fővárosa. Grúzia 69 700 km² területű, 4 millió 800 ezer lakosa van. Az 1500 éves múltú Tbiliszi épületeinek zöme az utóbbi 100 évben épült. Városnézés keretében láttuk a Rusztavelli sugárutat a Kormánypalota hatalmas tömbjével. A téren 1942-ben emlékművet állítottak Sotaváros Rusztavelli grúz költőnek. Fehér kőtömbből véste a szobrász és mint általában minden kőszobrot, vékony bronzréteggel vont be, védeni az időjárás viszontagságai ellen. Így védik Lenin szobrát is a Lenin utcán. Csupa üveg és beton épület az 1960-ban épült kávéház. Az óriási városnak 12 főiskolája, 170 középiskolája, 12 múzeuma, 9 színháza, 20 mozija van. Legjellegzetesebb épülete a Metechi templom. Erre van az óváros is, néhány jellegzetes épületével. A Városi Tanács Palotája az 1880-as években épült mór stílusban. A Puskin téren van a nagy költő szobra. A Rusztavelli sugárúton vannak a nagy áruházak, üzletek és az Úttörőpalota, mellette áll az utolsó grúz király, XIII. György egykori kertje. A város klinikáin egyszerre 9000 hallgatót oktatnak.

Megnéztük a Grúz Művészeti Múzeumot és a Népművészeti

Múzeumot. Itt művészi kézimunkákban, népi hímezésekben, szőnyegekben, faragott edényekben és mázas korsókban gyönyörködhattunk.

Fogaskerekű vasúttal felmentünk a Mtacminda-hegyre. 727 m magasan a város fölé. Innen szép kilátás nyílik a Kura-folyó partján épült, három oldalról hegyek övezte városra. Meglátogattuk Tbiliszi skanzenjét, amelyben a város őslakói életmódját ismerhettük meg. Faházak, edények, szőlészeti és borászati eszközök, szerszámok láthatók, eredeti állapotukban. Érdekes volt látni, hogy a bort nem pincékben, hanem föld alatti üregekben, bőrtömlőkben és kőkorsókban tárolták. Este az Operaházban a Don Juant néztük meg, a csodálatosan szép hangú grúz művészek előadásában.

Tbiliszből kirándultunk a várostól 22 km-re levő Mcheta-ba, a régi Grúzia, ill. Ibéria első fővárosába. A város a Kura és az Aragvi folyó háromszögében épült. Régen a keresztény vallás központja volt. 1937 óta a város védett ásatási terület. Három templomát tárták fel. Ezek a még ma is működő templomok, a Szveti-Choveli székesegyház a város központjában, a város északi részén a Szamtavró templom és a grúz építészet remeke a Dzsvari templom, amely a Szagurámi-hegy csúcsán áll. Az ásatásoknál feltárt leleteket a Tbiliszi Nemzeti Múzeumban őrzik.

Este egy bárban saslikot vacsoráztunk és grúz bort ittunk utána. A bárban grúz művészek tartottak bemutató elő-

adást. Ezzel körutunk első felének végére értünk.

Kaukázusi körutazásunk II. része a Tbiliszitől 273 km-re levő Jereván felé folytatódott. Autóbuszunk egy ideig a Kura-folyó völgyében haladt, kiépített úton. Szép, kertés, szőlővel és gyümölcsösökkel beültetett vidéken, Grúziából, Azerbajdzsán egy részén keresztül haladva értünk el az Örmény SZSZK-ba. Sűrű, hajtókanyarokkal tarkított, erdős, fenyvesek közt kanyargott fel az autóbuszunk a Szeván-tóhoz. A Szeván-tónál megebédeltünk és felfrissítettük magunkat a hidegvízű tóban. A tó az Örmény-fennsíkon 1914 m magasan, egy tektonikus árokban helyezkedik el. 1416 km² területű, 99 m mély. 30 folyó táplálja vizével, kerülete több mint 200 km. Hossza 70 km, szélessége 30—50 km, a félszigetnél 8 km. (A Balaton 545 km², szélessége 5—12 km, 12,5 m mély.)

A tó északkeleti részén benyúló Artanisi-félsziget ketté osztja Nagy- és Kis-Szevánra. A tó vizét a Razdan-folyó szabályozza, amelyre eddig már 7 vízierőművet építettek, a nyolcadikat most építik. A Szeván-tó és Jereván között 1000 m szintkülönbség van. A tó vize gyakran 50 m-t is süllyed, ezért földalatti csatorna összeköttetésekkel újabb folyók becsatolását tervezik a tóba. A tavon csónakázni, hajózni, vitorlázni lehet. Fürdésre hideg a vize. A tó csodálatos szépsége Gorkijt is megihlette. Így írta: „Egy karéj ég ideleenn a földön.” Sárgán szikrázó hegyek közt vakító környezetben

sötétkék tükör. — Ilyen a tó. A Szeván-tó körül épített autóúton jutottunk el a Nagy- és Kis-Szevánt összekötő Artanisi-félszigetre. A IX. században a félsziget tetejére 200 m magasan épült a fekete tufából készült kolostor. Nevét a kolostor és a tó a fekete tufáról kapta (Szev-Vank = Fekete kolostor), amely most műemlék. A félszigetre utakat, vendéglátóhelyeket, bevásárló üzletet építettek. A tó lesüllyedésekor sok régészeti leletet találtak. Még ma is folytatódik a régészeti kutatás.

Szevántól 60 km-re értük el Jerevánt, az Örmény SZSZK fővárosát. Örményország területe 29 800 km², lakossága kb. 3 millió. Jereván lakossága 1 millió fő.

Mi a város nyugati részén a Razdan-folyó melletti 12 emeletes Dvin szállóban laktunk. Az erkélyünkről csodálatos látvány volt a 60 km-re levő, Törökországhoz tartozó Nagy- és Kis-Ararát. Tiszta időben különösen szép volt a hősípkától ragyogó fehér 5165 m magas hegycsúcs. A város körüli hegyvonulatokból kiemelkedik a 4095 m magas csúcsú Aragac.

Reggel autóbuszos városnézés keretében ismerkedtünk Jerevánal. A város Rómával egyidősnek tekinthető, i. e. 782-ben alapították. A modern várost 1924-ben az észt nemzetiségű Alekszander Tamanjan tervei alapján kezdték el újjáépíteni és az 50-es évek végére fejezték be. A város színes tufából épült. A tufa minden színféleségét felhasználták a rózsaszíntől a szürkén, sárgán keresztül a feketéig. Minden

épület más és más stílusú, mégis egységesen illeszkedik a környezetébe. A város színeképét különösen kiemelik és szépen díszítik a különböző színes és zenélő szökőkutak és források. Ezért nevezik Jerevánt a szökőkutak városának. Az észt és örmény nép barátságának emlékére az Abovján költőről elnevezett múzeum előtt áll egy emlékfórá. A forrás szobordíszje egy észt és örmény leányt ábrázol. Felirata: „Amint ez a forrás és az Ararát-hegy is örök, legyen örök az észt nép és az örmény nép barátsága is, amelynek alapját a halhatatlan Abovján rakta le”. A Gyűrűkörúton az esti világításban gyönyörűek a színes, zenélő szökőkutak. Szép a virágos parkokban a mimózák, szomorúfüzek, akácák között álló carrarai fehér márványból készült, kinyújtott kezeket ábrázoló szobor, az olasz Carrara város ajándéka. Közeliében áll egy színes tufából készült, szőlőfütökét, leveleket, virágokat és állatfigurákat ábrázoló szökőkút. Ez a Carrarának ajándékozott szökőkút másolata. Jereván egyik legszebb szobra a sötétszürke tufából épült, szegletes torony-talapzaton álló 22 m magas női alak. Ezt a nevet kapta: „Örmányország anyánk”. A torony-talapzatban van „Nagy Honvédő Háborúban Múzeum” című, háborús emlékek kiállítása. Előtte áll az 1970-ben épített Ismeretlen Katonasíremléke.

A Lenin sugárút végén a hegyoldalban magas lépcsősor vezet fel a rózsaszín tufából épült híres kéziratárhoz, a Matenadaranhoz. A Matenada-

ran épülete előtt áll Meszrop Masztoc emlékműve. Ő volt az örmény és grúz ábécé megteremtője. Kezében kő tábla, rajta 32 örmény betű. A múzeumban őriznek kéziratokat az I. századtól napjainkig, több mint 10 ezer kódexet, 40 ezer töredéket. Legértékesebb Lázár apokrif evangéliuma, 887-ből. Van V. századbéli kézirat. Itt található az első papírra írt kódex 981b-ől. Vannak pálmalevelekre és állatbőrökre írt kéziratok is. Művészettörténeti gyűjteménye különösen jelentős. A legrégibb 500-ból való. Örmény miniatúra festészete a XIII. századból való. Egyháztörténeti kódexek tömegei sorakoznak a könyvtárban. A gazdag gyűjteményt féltve őrzik és még a kutató tudósok sem lapozhatják. Az itt speciálisan erre a feladatra alkalmazott dolgozó lapozhatja csak a tudós kutató előtt. Itt őrzik azt a kódexet, amelyik 34 kg súlyú és 700 borjú bőrét használták fel a készítéséhez. Mellette áll a 20 grammos miniatúr könyv, amelyet csak mikroszkóppal lehet olvasni. Itt van a legérdekesebb könyv, a VI. századból való elefántcsontból faragott evangéliumborító és az egyik pálmalegyezőre írott ósindiai kézirat. A gyűjtemény javarésze ecsmiadzini egyházi könyvtárból való. A könyvtárat 1920-ban államosították és kiegészítették a Szovjetunió többi múzeumban őrzött kódexekkel.

Ellátogattunk Ecsmiadzinba, az örmény pápa, a Katolikosz székhelyére. Ez az örmény Vatikán. 117-ben Örményországnak ez volt a fővárosa, Vagarapat néven. Az örmény legen-

da szerint a város felett vilámmal jelölte meg Jézus Krisztus, hogy ide templomot kell építeni. III. Trdat király felépíttette a templomot, azóta a várost Ecsmiadzin, vagyis a „fiú jelenése” városnak nevezik. A székesegyházat park választja el a Katolikosz rezidenciájától. A közelben van a VII. századi ma is épségben levő Ripszime és Gajane kolostor. Ecsmiadzinben alkotta meg Meszrop Masztoc az örmény írásbeliséget. Itt tanult Abovján örmény költő, Komitász zeneszerző és tudós, és sokan mások.

Kanyargós aszfaltúton mentünk fel a Jerevántól 38 km-re levő Garni-erődhez. Fenyveserdők között és a völgyekbe telepedett falvakon keresztül utaztunk a magas, sziklás hegyek felé. Az 1500—2000 m-es sziklás hegyoldalakban még ma is láthatók a ma már megközelíthetetlen sziklabarlangok, amelyek valamikor védelmet nyújtottak az itt élő embereknek. Egy hágón leereszkedve jutottunk a Garni-völgybe. Garni falu közelében, sziklás magaslaton épült a már mesziről látható bazalt kőoszlop Garni-erőd. Az erőd helyén az 1949-es ásatások bronzkori vármaradványait tárták fel. Feljegyzések szerint az i. e. III. században pogány szentély állt itt, amelyet a rómaiak 59-ben leromboltak. I. Trdat király 70-ben hat tonnás bazalttömbökből felépíttette nyári palotáját, amely védelmi erődként is szolgált. 80—100 m-es sziklafalak védték a palotát. A X. században, a magyarok honfoglalása idején Vaskezű Asot király az

erőd mellett görög szentélyt építtetett. Az örmények akkor már 700 éve keresztények voltak. A templomot az 1679-es földrengés teljesen lerombolta. Ma már csak romjai láthatók. A nagy bazalt kőtömbökből épített oszlopos pogány szentély tetőzetével együtt még ma is megvan. Megkóstoltuk a cérnára fűzött „Szucsuh” nevű szőlőszirupba mártott kemény diófűzért.

Garnitól tovább utaztunk a 8 km-re levő Gehard (Szent Dárda) sziklakolostorhoz. Nevét a népmonda szerint a Krisztus keresztjét őrző római katona dárdájáról kapta, amellyel Jézus testét szurkálta, ellenőrizni, hogy él-e még? Ez a dárda szent ereklye lett. Az örmények ősei hozták Izráelből Ecsmiadzinba. A IX. században az arabok támadása elől az Ajrivanik barlangkolostorba vitték. Így kapta a Gehard nevet, ami Szent Dárdát jelent. A kolostorhoz Pros fejedelem egy sziklatemplomot építtetett. A templomot egyetlen mesterember 1 vésővel véste, faragta a sziklába. A kolostor és a templom összekötő folyosóval együvé tartozik. A barlangkolostor padlói, mennyezete, az oszlopok a díszes cirádákkal, mind a természetes sziklahegybe vannak faragva. Ugyanabból, amelyből a fal, a falba mélyesztett padkák és az egy szinttel feljebb levő terem. A földszinti terem mennyezetén szűk nyílás van, amihez kőlépcsőt faragtak. Éppen akkora, hogy egy ember elférjen rajta. Ezen a nyíláson lehet a felső terembe jutni. A kolostor földszinti

KISS JÁNOS

Önismeret, empátia egészség

Az egészség megóvásával kapcsolatban sok szó esik manapság a rendszeres mozgásról, a helyes táplálkozásról, a testápolásról és a kedvezőtlen környezeti hatások csökkentéséről. Ne felejtsük el azonban, hogy az ember érző, gondolkodó és közösségekben, társadalomban élő lény! Terveket készít, cé-

lokat tűz maga elé, erőt merít a sikerekből és megpróbálja túltenni magát a kudarcokon. Kapcsolatokat teremt, barátságokat köt, családot alapít, miközben — természetesen — jól akarja magát érezni a munkahelyi kollektívában is. Hogy mindez mennyire sikerül, az mindig döntő jelentőségű. A

imacsarnokában két kis vízzel telt medence van.

A központi csarnokból nyíló kisebb helyiség temetkezési hely volt. Falát fantasztikus állatfigurák díszítik, kőbe vésvé.

Az udvarról kőlépcsősor vezet le a vízeséshez, amely egy kis pataként folyik tovább. A patakba behajló szomorúfűz ágai tele voltak aggatva zsebkendőkkal. A néphit azt mondja, aki ideköti zsebkendőjét, az valaha még visszatér ide. Ez a monda hasonló a római Trevi kút pénzdobáló meséjéhez. A barlang előtt levő udvaron a közlekedő edények törvénye alapján működő két kút van, kristálytiszta jéghideg ivóviz van benne.

Visszafelé Jerevánba, este búcsúvacsorán vettünk részt. Kaptunk örmény köcsögben készített pörköltet, hozzá jellegzetes örmény kenyeret, a lavast, ami a mi lángosunkhoz hasonlóan lapos lepénykenyér.

Megkóstoltuk a híres örmény borokat és az Ararát konyakot. Tiszteletünkre az étteremben magyar zenét játszott a zenekar.

A szovjet INTURISZT szervezését dicséri, hogy csomagjainkat egész úton ők felelőséggel szállították, kezelték egyik szálloda ajtajától a másik szálloda ajtajához. Az autóbuszok mindig pontosan érkeztek az indulásainkhoz, sohasem kellett várni rájuk. Ellátásunk mindenütt kitűnő és megfelelő mennyiségű volt. A szovjet dolgozók mindenütt udvariasan és baráttan fogadtak bennünket.

Ezzel kaukázusi körutazásunk befejeződött.

Beszámolóinkkal szeretnénk segítséget nyújtani kedves sorstársainknak, hogy mindannyian megismerhessék a Szovjet-Kaukázus szépségeit.

Kis-Varga József

társadalmi környezettel való összhang hiánya ugyanis feltétlenül megzavarja a magasabb rendű idegműködést. A „lelki jelenségeket” károsan befolyásolja, a lelki egyensúly felborulása pedig feszültséget, szorongást vagy lehangoltságot okoz, ideggyengeséghez, neurózishoz vezethet, — mint veszélyeztető tényező (ún. rizikófaktor) — szerepet játszik jó néhány szervi megbetegedés kialakulásában is.

A pályaválasztás, a munkában való helytállás, az érvényesülés vagy a családi élet harmóniája látszólag távol esik az egészségügy témakörétől. Az orvosi rendelőben mindezek mégis igen gyakran szóba kerülnek. A korunkra jellemző civilizációs betegségeket — a neurózist, a magas vérnyomást, a szív koszorúereinek bántalmait és a gyomorfekélyt — ugyanis az életmódi problémák rendezése nélkül szinte lehetetlen eredményesen befolyásolni. A beteg körülményeivel — félelmeivel és szorongásaival, elégedetlenségével és csalódásaival, túlhajzoltágával és konfliktusai-
val — való foglalkozás ma éppen úgy hozzátartozik az orvosi tevékenységhez, akár a vérnyomásmérés, a laboratóriumi leletek értékelése vagy a receptírás. Amikor pedig az említett betegségek megelőzésére, illetve általában az egészség megóvására törekszünk, ugyancsak gondot kell fordítanunk a helyes életvezetésre, a közösségbe való beilleszkedésre, a kiegyensúlyozott emberi kapcsolatokra. Így válik orvosi feladattá az önismeretre, az empátiára — azaz mások jobb

megértésére, az együttérzés, a beleélés képességére — való figyelemfelhívás is.

Ambíciók, képességek és lehetőségek

Ahhoz, hogy az ember valóban megtalálja helyét a világban, hogy hasznosan, tartalmasan, de ugyanakkor okosan, ésszerűen is tudjon élni, ahhoz elsősorban önmagát kellene jobban megismernie.

Gyermekkorban csaknem mindenki álmodott egy kicsit. Egyikünk talán híres tudós szeretett volna lenni, a másik ünnepelet futballszár, a harmadik világotutazó, a negyedik táncdalénekes, és bizonyára kevesen vannak, akik már akkor a könyvelést, a bérelszámolást vagy a betanított munkát tűzték volna magasztos célként maguk elé. Azután persze tudomásul kellett vennünk, hogy a képességek, illetve a lehetőségek bizony meglehetősen különbözőek. Kiugró siker csak kevesekre vár. A többségnek meg kell barátkoznia a szürkeséggel, a névtelenséggel, azzal, hogy valamilyen „próza” pályán lesz kénytelen kamatoztatni testi-szellemi adottságait.

Az ambíció — a mindig többre, jobbra, szebbre vágyás — természetesen továbbra is fontos szerepet játszik az életünkben, hiszen ez visz előre, ez segít az önmegvalósításban. Menetközben azonban fokozatosan meg kell tanulnunk felmérni erőnket, képességeinket, szembe kell néznünk eredményeinkkel és hibáinkkal, mérlegelnünk kell lehetőségeinket és korlátainkat is.

Kudarcc vagy siker?

Manapság — sajnos — gyakori tapasztalat, hogy egyesek túl magasra állítják maguknak a mércét. Sokan vállalkoznak olyan feladatokra, amelyeket csak egészségük károsodása árán — vagy talán még úgysem! — képesek megoldani. Miért teszik? Az esetek egy részében kellően végig nem gondolt áldozatvállalásból a családdért, a gyermekek jövőjéért, majdani könnyebb boldogulásukért. Máskor csupán valamiféle rosszul értelmezett presztízsz áll a háttérben, egy egészségtelen, értelmetlen versengés, amelyben a „ha neked ez van, majd én megmutatom, hogy nekem még az is lesz” szemlélet uralkodik, és közben teljesen háttérbe szorul a „mit miért?” és a „vajon megéri-e?” kérdések józan megfontolása.

Aki pedig nagyobb felelősséget vállal, mint amit elbírn — több gondot, mint amennyit meg tud oldani, nehezebb feladatokat annál, amire erejéből és képességeiből futja — az előbb-utóbb szükségszerűen zsákutcába jut.

Mindez persze egyáltalán nem azt jelenti, hogy valamilyen langyos, biztonságos életmódra lenne célszerű berendezkedni! A tunyaság, a semmit nem vállalás, az ambíciók gyáva feladása, a túlzott óvatosság, a minden felelősségtől és minden kockázattól való tartózkodás ugyancsak nem vezet jóra. Az embernek előbb utóbb feltétlenül hiányérzete támad, rádöbben, hogy képességeit nem kamatoztatja, adása maradt önmagának, a benne bí-

zónak és az egész közösségnek. Egy ilyen felismerés pedig szintén bőven elég ahhoz, hogy megzavarja a lelki harmóniát.

A kínálkozó lehetőséget — legyen az magasabb beosztás, igényesebb feladat, érdekesnek és hasznosnak ígérkező pluszmunka, gmk-tagság, szerződéses üzlet stb. — érdemes megragadni, ha előtte gondosan tisztáztuk magunkban: képesek vagyok-e rá? ... bírom-e majd erővel? ... össze tudom-e egyeztetni egyéb teendőimmel? ... marad-e időm a családra, a gyermeknevelésre és saját egészségem karbantartására is? Ezeket a kérdéseket mindenki csak önmagának válaszolhatja meg. Nincs tehát általános recept! Csupán annyit lehet határozottan tanácsolni: legyenek céljaink, terveink, vágyaink, de mérlegeljük mindennek az árát is és soha ne vállaljunk ésszerűtlenül nagy kockázatot.

Amit pedig végül is elérünk, amit megvalósítottunk — akár kiugró siker, akár csak szerénynek tűnő eredmény, megbízható helytállás a munkában, szűkebb környezetünk szeretete, elismerése, gyermekeink becsületben való felnevelése — annak tudjunk őszintén örülni. Egy kedves anekdota szerint egyszer egy híres szobrász Herkules-szobrot készített. Kisfia ott kotnyeleskedett körülötte, majd kért az agyagból és megpróbálta apját utánozni. Herkulest persze nem sikerült megformáznia. „Nem baj! Akkor csinállok lovas katonát” — vigasztalta magát a gyermek és amikor az sem jött

össze, gyúrt egy csúcsos sapkás elálló fülű vigyorgó paprikajancsit. Végül azután nagyon büszke volt a „művére”, s önfelédten tudott örülni neki. Az ember — mint pályakezdő — többnyire szintén Herkulest szeretne mintázni, az életmű viszont néha csak amolyan — paprikajancsi méretűre sikeredik. Ez azonban egyáltalán nem szégyen! Nem kell mindig mások eredményeit lesni, összehasonlításokat tenni, nem kell feltétlenül felülmúlnunk, túllicitálnunk a többieket. Amit szorgalmas munkával elértünk, amit terveinkből becsülettel megvalósítottunk, annak nyugodt lelkiismerettel örülhetünk.

Saját szememben a gerendát...

Az önismeretnek azonban nem csak az életprogram kidolgozásában, az ambíciók behatárolásában és az eredmények értékelésében van nagy jelentősége. Családi, munkatársi, baráti kapcsolataink alakulását is kedvezően befolyásolná, ha időnként mérlegre tudnánk tenni saját viselkedésünket és nem mindig másokban keresnénk a hibát.

Nem hallgatnak rám a gyermekeim? Nincs tekintélyem előttük? Kerülik a velem való beszélgetéseket?... Ennek talán az is lehet az oka, hogy nem vagyok elég következetes! Sokszor bizony a pillanatnyi hangulatmtól függ, hogy mire hogyan reagálok, és mikor mit engedek meg nekik. Sőt, az is igaz, magam sem mindig úgy cselekszem, ahogyan tőlük el-

várom, nem azt teszem, amire őket szeretném megtanítani.

Eltávolodnak tőlem a fiatalok? Ahogy öregszem, egyre inkább magamra maradok?... Nem biztos, hogy ez kizárólag másokon múlik! A múltkor például meglehetősen csipős megjegyzéseket tettem a menyem pirosra lakkozott körmére. A kis unokám pedig hiába kérte, hogy: „Nagy! Hallgassuk meg együtt a szülinapomra kapott kazettát! Olyan klassz számok vannak rajta”. Én nem álltam kötélnek, mert utálok ezt a mai popzenét. Talán ha igyekeznél egy kicsit mégis alkalmazkodni, ha megpróbálnám időnként jobban megérteni őket, akkor nem lennék ennyire magányos...

Egy régi barátnőm nem akart megismerni az utcán? Elfordította a fejét, mintha észre sem venne?... Lehet, hogy amióta olyan jó partit csinált, már tényleg lenézi a magamfaját, de az sincs kizárva, hogy a fülébe jutott, amit alig néhány napja a háta mögött meséltem róla.

Az ő helyében...

Persze nem könnyűek az effajta szembesítések önmagunkkal! Hosszabb távon azonban biztosan hasznot hajtanak, nyugodtabbá, tisztultabbá teszik körülöttünk a légkört, erősítik azokat a szálakat, amelyek rokonainkhoz, barátainkhoz, ismerősinkhez kötnek minket és amelyeket oly könnyelműen szakítunk el néha.

Társas kapcsolatainkban — az önismereten kívül — fontos

szerepet játszik továbbá az az értékes képesség, amit úgy hívunk, hogy „empátia”. Ez utóbbi körülbelül annyit jelent, hogy az ember — saját érdekeinek és törekvéseinek feladása nélkül — hajlandó figyelembe venni mások szempontjait is, megértést, együttérzést tanúsít irántuk, mert bele tudja élni magát mások helyzetébe.

Aki ilyen „empátiás készség” birtokában van, az például mielőtt feldúlná a családi otthont, feltétlenül megkísérli elképzelni, milyen is lehet megalázott házastársnak vagy elhagyott gyermeknek lenni. Az idősekkel való bánásmódnál mindig gondol arra, hogy egyszer majd ő is megöregszik. Munkahelyi vezetőként nem felejt el, hogy — talán alig néhány éve — ő sem rajongott az agresszív főnökéért. Beosztóként viszont észébe jut, hogy ha most esetleg főnök lenne, hát bizony ő sem jutalmazná a hanyag, pontatlan munkát.

Ha egy kicsit mindnyájan empátiára törekednénk, akkor az utcán, az autóbuszban, a boltban, az orvosi rendelő várószobájában, ismeretlen-ismerősökkel szemben is bizonyára sokkal türelmesebbek tudnánk lenni. Csupán arra kellene gondolni: az a másik talán nem véletlenül siet?... talán valami komoly gondja van, ami — az ő helyében — engem is idegessé tenne?... talán csalódás érte, és azért nem tud barátságosabb lenni, azért olyan morgorva?...

Önismeret és empátia: tulajdonképpen rokon fogalmak! Tisztába jönni önmagunkkal és jobban megérteni másokat,

hogy okosabban, hasznosabban, elégedetten, nyugodtabban éljünk. Hogy kevesebb legyen a csalódott, kiábrándult, meghasonlott ember, hogy ne legyen annyi harag, békétlenség, anynyi válás, annyi sérült lelkű, megzavart gyermek.

Önismeret és empátia egyaránt fejleszthető képességek!

Ha tudatosan törekednénk el-sajátításukra, hamarosan lényegesen csökkennének a rendkívül kellemetlen ideges panaszok és a ma még oly sok gondot okozó, idegi eredetű szervi megbetegedések is. Jó néhány lépéssel közelebb kerülhetnénk ahhoz, amit tökéletes testi és lelki egészségnek nevezünk.

és ingyen dolgozhassak, anélkül, hogy a hivatal köteles lenne engem alkalmazni. Kívánságomat teljesítették és a szociális ellátási osztályra helyeztek el. De ahelyett, hogy egy hónapig kellett volna várni a próba eredményére, már öt nap múlva kiképeztek számomra az alkalmazásomról szóló okiratot. Így én lettem az első vak hivatásos gépíró Jugoszláviában. Ez több volt, mint siker, mert akkor még nem volt iskolánk vak gépírók képzésére, és én csak egy látóknak szervezett gépírótanfolyam záróvizsgáját tettem le.

MILAN ORDAGIC

Lelkiismeretfurdalásom van

(Der Sehgeschädigte im Büro, 1986. 3. sz.)

A jelenleg már távoli 1950-es év januárjának kezdetén megjelentem a belgrádi egészségügyi és szociálpolitikai hivatalnál. Az ok nem egészségi, vagy szociális probléma volt. Azért mentem, hogy — amennyiben lehetséges — ott gépírónak alkalmazzanak. Hogy vakok tudnak és akarnak dolgozni, ez a hatóságnak nem volt új, mert egy vak asszony már hosszabb ideje dolgozott ott általános megelégedésre egy távbeszélő berendezésen. Új volt azonban, nemcsak ennél a hivatalnál, hanem általában egész Jugoszláviában, hogy egy vak gépírói állást keresett.

A hivatalvezető megértéssel fogadott, de igen udvarias formában kifejezésre juttatta kéttségét, hogy képes lennék egy gépíró feladatkörének teljes mértékben megfelelni. Az egyik alkalmazott, aki különben a Jugoszláv Vakok és Siketek

Szövetségével való kapcsolat-tartás felelőse volt, részt vett a beszélgetésünkben és állította, hogy a Szerb Vakok Szövetségében már látott engem gyorsan és tisztán gépelni. Próbagépelésre kértek, hogy képességeimet a gyakorlatban is láthassák, és így az alkalmazott állítását alátámaszthassák. Bánatomra a bemutatás lehetetlen volt, mivel az egész intézményben nem volt latinbetűs írógép, cirillbetűs írógépeket pedig, amilyenek rendelkezésre állottak, de amelyeken a betűk elrendezése másképpen van, mint a latinbetűsöknön, addig még nem használtam. Noha a fejemben volt a cirillbetűs írógépek betűelrendezése is, technikailag nem voltam abban a helyzetben, hogy képességeimet megmutathassam. Ezért, hogy át tudjak állni a cirillbetűs gépre, engedélyt kértem, hogy egy hónapig próbaképpen

Velem egy szobában még két ügyintéző dolgozott, akik a nap bizonyos óráiban ügyfeleket is fogadtak. Ezek az ügyfelek elsősorban ellátásra szoruló, szociálisan veszélyeztetett helyzetű, beteg, rokkant, munka és fedél nélküli emberek voltak, a fasiszta terror áldozatai. Eleinte főleg diktálás után írtam, de később, amikor a munkaterületet már teljesen megismertem, magamtól is írtam különböző sztereotip iratokat és jegyzőkönyveket szerkesztettem a megjelent állampolgárok kijelentései alapján.

Amint így munka közben sok és igen különböző emberrel érintkeztem, néha érdekes dolgok is történtek velem. Olyan emberek jelenlétében, akik segítségért folyamodtak és csak látszólag törődtek a munkával, rólam vettek példát, hogy aki akar, még ha vak is, tud dolgozni és saját fenntartásáról gondoskodni. Más alkalommal pedig a következő esett

meg: nagyon gyorsan és egyenletes tempóban írtam diktálás után egy hosszabb szöveget. Amikor a szöveggel készen voltam, elmondta a diktáló ügyintéző, hogy miközben írtam, halkán bejött a szobába egy ember, mintegy tíz percig meghökkenően nézte, hogy dolgozom, aztán szó nélkül elment. És még egy élmény: Noha vak vagyok, a napi utaimat a városban mindig egyedül teszem meg. Egy ilyen alkalommal, miközben a közlekedési zaj megszűnését vártam, hogy át tudjak menni az úttesten, egy egyszerű ember jött felém és barátságosan így szólt: „Titkárkám, hová vezesselek át?” Az ezt követő beszélgetés során kiderült, hogy ő, mint ügyfél, látott engem munka közben és tapasztalta segítőkészségemet.

A hatóság dolgozói nagyra értékelték. Csodálták az írásom sebességét és biztonságát és ezt (bizonyára nem ok nélkül) azazal a ténnyel magyarázták, hogy zongorázni is tudtam. Egyszer írásos anyagot készítettünk elő a szociális ellátási tanács ülésére (a szociális ellátási tanács, a szociális ellátási osztály társadalmi felügyeleti szerve, olyan társadalmi tisztviselőkből állt, akik alig ismertek valakit az osztály munkatársai közül). A tanács elnöke megkérdezte a hatóság elöljáróját: „Ki gépelte ezt az anyagot?” — „A vak gépírónk” — válaszolta a hatóság elöljárója. — „Hat oldalt írt tele ez a vak ember anélkül, hogy egyszer is mellétűtött volna. Min-

den tisztelem az övé! Látó embereknek kell ezt az orra elé tartani” — fejezte be a tanács elnöke.

A legélesebben az egyik ügyintéző vallomására való emlékezés maradt meg bennem. Ez körülbelül a munkába állásom után egy évvel történt. Egyszer, amikor az illető egy szöveget diktált készre, és egyedül voltunk a szobában, elkezdett beszélni: „Orosz vagyok és nem itt születtem. Több mint harminc évvel vagyok idősebb nálad. Sok országot beutaztam és sok csodálatos dolgot láttam. De hogy egy vak ember profi gépíró is lehet, még álmomban sem jutott volna az eszembe. És akkor jöttél te pontosan ezzel az ötlettel, és a mi osztályunkra osztottak be. Meghökkenve és ugyanakkor a munkáért is aggódva mentem a szociális ellátási osztály vezetőjéhez és azt mondtam: „Miért akarja ezt a vakot nálunk gépíróként alkalmazni? Egyrészt nem fog sikerülni, másrészt mint szociális ellátás, mi vagyunk illetékesek és képesek, hogy állandó szociális segéllyel biztosítsuk a fennmaradását”. — „Az az utasítás, hogy próbáljuk ki” — intézett el röviden az osztályvezető. Aztán amikor először próbáltam veled dolgozni, nagyon lassan és bizonytalanul ment. De öt nap alatt úgy kiismerted a gépet, hogy én, még magam előtt is szégyenkezve, beszaladtam az osztályvezetőhöz és már az ajtóban így kiáltottam: „Közölje

a vak gépíróval, hogy kiváló!” Hogy mi történt azután, magad is tudod. Erről biztosan nem beszélt veled még senki. Hidd el, ezt a titkot el is hallgathatnám és sírba is vihetném. De semmiképpen sem tehettem, mert közel voltam hozzá, hogy elvegyem a mindennapi kenyeredet, amelyet becsületes munkával akartál megszerezni. Lelkiismeretfurdalásom van, bocsáss meg, kérlek”.

Sajnáltam a jó öregeket. „Ha vége jó, minden jó” — mondtam és elmagyaráztam neki, hogy nincs ok a lelkiismeretfurdulásra, mert éppen ő tette meg a döntő lépést az ügyem kedvező elintézéséhez.

Valamivel több mint hat évig dolgoztam gépíróként. Noha később, először mint a vakönyvtár vezetője, aztán mint műszaki vaknyomdai szerkesztő, kaptam egy gépíró alkalmazottat, a magam által fogalmazott szövegeket mindig én gépeltem. A vakoknak általában, az értelmiségi vakoknak pedig külön is javaslom, hogy sajátítsák el a gépírást, mert ezáltal önállóságot és önbizalmat nyerhetnek. A magánéletben ennek anyagi kihatása is lehet. Négy évvel ezelőtt dr. Alexander Reuss „Nemzetközi vak hangjegyrírás” című művét (három nagy vakírásos kötetben) németből lefordítottam szerb-horvára anélkül, hogy látó leírót kellett volna alkalmaznom és megfizetnem.

(Fordította Pálfi Ferenc)

Jövedelemadó

**Az új vállalati és személyi jövedelemadó-rendszer,
valamint a nyugdíjrendszer megváltoztatására vonatkozó
elképzelések, iránymelvek**

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1987. április 28-i ülésén áttekintette a gazdaság működésének eddigi tapasztalatait és megtárgyalta az adó- és árreform, a jövedelemszabályozás elvi kérdéseit. A KB szükségesnek tartja a nyugdíjrendszer módosítását is.

A közlemény rámutatott arra, hogy

„A vállalati adózás, a támogatások és az elvonások mai bonyolult rendszere nem teszi lehetővé a hatékony gazdálkodáshoz szükséges tisztánlátást, nehezíti a termelési folyamatok és költségviszonyok reális megítélését. A vállalati adórendszert úgy kell átalakítani, hogy kevesebb legyen az adófajták száma, váljon áttekinthetőbbé a gazdálkodók és az állami költségvetés kapcsolata, csökkenjen a költségvetés szerepe a jövedelmek újraelosztásában, mérséklődjenek a termelők és a fogyasztói ártámogatások, a nyereség fejezze ki a hatékonyságot.

A lakossági jövedelemszabályozás mai gyakorlata nem ösztönöz kellően a teljesítmények növelésére, nem képes megakadályozni az indokolatlan jövedelmi egyenlőtlenségeket, nem biztosítja az igazságos, arányos társadalmi közteherviselést. A lakosság adózásában olyan változás szükséges, amely az ed-

diginél jobban ösztönzi a teljesítményeket, lehetővé teszi a jövedelmek egységes szabályozását, az arányos közteherviselést, és megfelelő költségvetési bevételt biztosít. Az új szabályozásnak hozzá kell járulnia a társadalmilag elfogadható jövedelemarányok kialakításához, az adózás alól eddig kivont jövedelmek adóztatásához, a társadalmi juttatások igazságosabb odaítéléséhez. Ezért meg kell vizsgálni a személyi jövedelemadó bevezetésének lehetőségét, feltételeit.”

„A Központi Bizottság szükségesnek tartja a nyugdíjrendszer módosítását, hogy az társadalmilag igazságosabb legyen, és a jövőben nagyobb szociális biztonságot nyújtson az idős állampolgároknak.

A nyugdíj munkával és járulékfizetéssel szerzett jog. A nyugdíjakban jobban ki kell fejeződniük a munkában eltöltött években és a teljesítményeken alapuló kereseteknek. Az eddiginél jobban megalapozott nyugdíjrendszer megkívánja annak vizsgálatát, hogy hosszabb legyen a munkában eltöltött életszakasz. Az idős-korúak szociális biztonságát a nyugdíjak érték-megőrzésének intézményes kiterjesztésével, a régi nyugdíjak emelésével kell erősíteni, a nyugdíjkülönbségeket indokolt csökkenteni. Új, önkéntes biztosítási formákkal

is bővíteni kell a nyugdíjas életre való egyéni felkészülés lehetőségét.”

Adó- és árreform

A mai vállalati adó-árrendszer, a jövedelemszabályozást az jellemzi, hogy a társadalmi közös szükségletek és állami kiadások fedezéséhez szükséges adóbevételek döntő része közvetlenül a gazdálkodó egységeket terheli.

A termékek és szolgáltatások termelői árait bonyolult támogatási és elvonási csatornák választják el a fogyasztói áráktól. A magas és növekvő költségvetésen keresztül érvényesülő jövedelem-átcsoportosítás a gazdálkodók között és a fogyasztók ártámogatásában magas vállalati adóterheket követel.

Mindez zavarja a tisztán látást, gondokat okoz a gazdaságirányítási munkában.

A termeléshez és fejlesztéshez kötődő magas adóteher érdektelenséget eredményez a jobban gazdálkodó és gyorsabb fejlődésre képes területeken, nem segíti elő megfelelően a műszaki haladást, a szelektív fejlődést. A mai adózási és árrendszerben a gazdaságirányítás lehetőségei korlátozottak, nincs megbízható mérce az egyes tevékenységek és termékek értékelésére, a jövedelmezőségi viszonyok gyakran torzítanak.

A fentiek alapján szükséges a vállalati adóstruktúra átalakítása, a jövedelmezőségi viszonyok reálisabb alapokra helyezése, a termelői és fogyasztói árrendszer korszerűsítése.

A termelői folyamatot közvetlenül terhelő adók nagy része megszűnik, egy része csökken, az adóteher nagyrésze átkerül a végső felhasználás, a fogyasztás szférájába. Ezt, az elvégzett elemzések szerint egy úgynevezett hozzáadottérték-típusú adó alkalmazásával lehet megvalósítani. Az elfogadott elnevezés szerint általános forgalmi adónak nevezik.

Közbevetőleg megemlítem, hogy a hozzáadottérték-adót először Franciaországban vezették be 1954-ben. Itt alkalmazták ennek elnevezését is. Rövidítve TVA. Egyszerűsége, könnyen kezelhető volta következtében alkalmas volt arra, hogy a különböző államokban az alkalmazott bonyolultabb adókonstrukciókat felváltsa. Jelenleg több mint harminc országban alkalmazzák. Európában az Európai Gazdasági Közösség tagállami körében általános, sőt az új belépés előfeltételeként kötelező.

Az általános forgalmi adó előnyei, kedvező közgazdasági hatásai a következők:

- ez az adó nem halmozódik az egyes értékesítési fázisokban és a levonások révén az előző fázisban kisebb adó nem kerül a következő értékesítési fokozat adóalapjába.
- Nem válik költséggé a gazdálkodó szervek szempontjából és nincs számukra jövedelem-befolyásoló szerepe, ilyen funkciót csak a végső felhasználónál tölt be.
- Pontosan, a forgalom bármely fázisában megállapítható, hogy milyen adó

terhelte addig az árut, így ennek visszatérítésével az áru adótartalom nélkül exportálható.

- Az áru beszerzésekor az adóalany által fizetendő általános forgalmi adó levonható, a készleteken levő árukat nem terheli adó (likviditási gondokat nem okoz a készlettulajdonosoknak).
- Az állami költségvetés ezen automatizmus révén csak akkor jut bevételhez, amikor a gazdaságban ténylegesen jövedelem realizálódik.
- A beruházásokra ösztönzőleg hat, mivel a javak adót nem tartalmaznak.

Az elképzelések szerint mindössze három kulccsal működne: 0, 10, 20 százalék körül.

Az alapvető fogyasztási cikkek 0 kulccsal adóznának, a nem alapvető szolgáltatások 10 százalékos kulccsal, és 20 százalékos körüli adó rakódna a termékek zömére. Az élvezeti és luxuscikkeket külön fogyasztási adó is fogja terhelni. Továbbra is fogyasztói ártámogatásban részesülnek a tej és tejtermékek, a helyi közlekedés, a háztartási energia, a színház, mozi, gyógyszerek.

Megszűnik az érdekeltségi alaptól fizetett adók közül a béradó, a vagyoadó, jelentősen csökken a kereseti adó. Alacsonyabb lesz a nyereségadó és a városi-községfejlesztési hozzájárulás együttes mértéke.

Szükségesnek látszik, hogy fennmaradjon a felhalmozási adó, ennek mértéke ma még pontosan nem határozható meg.

Egységes kulcs szerint kell fizetni társadalombiztosítási járulékot.

A termelést közvetlenül terhelő adók mérséklésének eredményeképpen a bevezetéskor a termelői árak szintjének átlagosan csökkennie kell ágazatonként 0 és 20 százalék közötti mértékben.

Az adóreformhoz kapcsolódó árváltozások következtében jelentősen módosul a gazdálkodók jövedelmi pozíciója a mai bonyolult, eltakart jövedelmzőségi-hatékonysági különbségek nyíltabban megjelennek.

A vállalatoknak csaknem a fele az új rendszerben is megőrzi mai jövedelempozícióját, mintegy egynegyedük lényegesen kedvezőbb, további egynegyedük pedig a mainál kedvezőtlenebb helyzet kerül.

Az ármozgásokat az áttérés során központilag is szervezik, ellenőrzik, illetőleg eredményes hatósági fellépéssel befolyásolják.

Továbbra is kedvezményben részesülnek (nyereségadó-kedvezmény vagy dotáció formájában) a megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató célvállalatok.

Lakossági személyi jövedelemadó-szabályozás

A differenciálódó jövedelemviszonyok miatt a társadalmi igazságosság egyre inkább azt igényli, hogy a nagyobb jövedelműek fokozott mértékben járuljanak hozzá a közterhek viseléséhez, a jövedelmi és szociális helyzetük alapján rászor-

mulok pedig kapjanak több kedvezményt. Ennek fontos eszköze a lakossági adórendszer reformja, a személyi jövedelmadó bevezetése.

Az utóbbi években a lakosság jövedelemszerzési lehetőségei bővültek és összetettebbé váltak. Egyre több olyan jövedelemforrás jelent meg, ami utólagos adóval történő szabályozást igényel. Jelentős rétegek szorulnak társadalmi támogatásra, ugyanakkor nő a nagyjövedelműek és a jelentős személyi tulajdonnal rendelkezők száma.

Az új adórendszertől azt várjuk, hogy feltárhatók lesznek a valódi jövedelemkülönbségek, egyszerűbbé válik az adórendszer és lehetőség nyílik a láthatatlan jövedelmek részleges adóztatására is.

A javasolt személyi jövedelemrendszernek — a kedvezőbb társadalmi fogadtatás érdekében — több alapvető társadalmopolitikai követelménynek kell megfelelnie. Ezek:

- a bevezetés nem járhat együtt a szocialista szektorban fő munkaidőben végzett tevékenységből származó nettó keresetek csökkenésével,
- a nyugdíjakat és társadalmi juttatásokat önmagában nem rendezheti át,
- az áttérést lehetőleg úgy kell megvalósítani, hogy az ne váltson ki inflációs hatásokat,
- az adórendszer legyen egyszerű, áttekinthető, az állampolgárok számára is könnyen nyomon követhető.

A személyi jövedelmadó a lakosság éves jövedelmét egyrészesen összevontan, progresszív adótábla alapján adóztatja. Bizonyos szint alatt a jövedelmek mentesek lesznek az adó alól (jelenlegi tervezet szerint 50 000,— Ft/év alatt).

Az adókulcsok megállapításánál arra törekednek, hogy a jövedelemsávok szerinti növekvő adóértékek ne gátolják a nagyobb teljesítményre való ösztönzést.

A nyugdíj nem adóköteles jövedelem, a nyugdíjas munkavállalók csak keresetük után adóznak. A keresetük adóköteles abban a jövedelmi sávban és azzal az adókulccsal, ahová nyugdíjjal való összegezés után kerül. A nyugdíj melletti keresetnél az adó átveheti az eddigi forintkorlát szabályozó szerepét.

Az adóreform megvalósításával megváltozik a társadalmi biztositási és nyugdíjjárulék alapja és a járulék mértéke.

A természetbeni társadalmi juttatásokat, valamint azokat az állami és tanácsi pénzbeli juttatásokat, amelyek függetlenek a keresetektől, nem terhel adó, a keresettől függő ellátások közül a táppénz és a gyermekgondozási díj adóköteles.

Módosulnak a fogyasztói árarányok főként az eddig támogatott termékek és szolgáltatások drágulnak, egyes könnyűipari cikkek viszont olcsóbbak lesznek. A napi megélhetés költségei emelkednek, így az egyes családok jövedelmi helyzete a fogyasztásuk összetételétől és az eltartottak számától

függően változik. Az áremelkedések hatását ellentételezni fogják a sokgyermekes családoknál és az alacsony nyugdíjasoknál.

Változások a nyugdíjrendszerben

Nyugdíjügyekben a lakosság érzékenyen érdekelt. Mint ismeretes, a jelenlegi nyugdíjrendszer az 1975. évi társadalombiztositási törvényre épül. Akkor kedvező feltételeket jelentett a nyugalomba vonuláshoz.

Jelenleg 2,2 millió ember nyugdíjas hazánkban, a lakosság 22%-a. A kiadásokra a nemzeti jövedelem 11,3%-a jut. Az új nyugdíjasok nyugdíja a keresetekhez képest jelenleg kedvezőbb, gazdasági fejlettségünknek megfelelő színvonalú. Az infláció erőteljesebb növekedésével a nyolcvanas években mindinkább kedvezőtlenbé alakult a nyugdíj összege, így az értékállósága nem kielégítő már, ezért egyre sürgetőbb változtatása.

Mivel a nyugdíj munkával és járulékfizetéssel szerzett jog, színvonalának következetesebben kell tükröznie a munkában töltött időt, a teljesítménnyel arányos kereset mértékét.

Fontos célkitűzés az eddiginél nagyobb szociális biztonság, az idős korra vonatkozó tartós garancia. Itt a reálérték fokozatos stabilizálásáról van szó, ami az intézményes értékmegőrzés érvényesülését feltételezi. A legalacsonyabb nyugdíjakat következetesen kell a társadalmilag elfogadható minimumokra igazítani.

Az alacsony nyugdíjak fel-emelése jelentős összeget igényelne a költségvetésből. Például ahhoz, hogy a 70 éven feletti ugyanannyit kapjon, mint a ma nyugalomba vonuló, több milliárd forint többletre lenne szükség. Ez azonban olyan magas összeg, amelyet nem tudunk előteremteni. Ha a nyugdíjemelést az érintettek egyetértésével találkozik és vállalják megvalósítását, úgy ez az 1980 év előtti 4000,— Ft alatti nyugdíjakat 3—400 forinttal külön is megemeli.

A tervezet szerint a férfiak nyugdíjkorhatára 62 évre, nők 58 évre emelkedne.

Az elképzelések szerint nem egyszerűen korhatáremelésről van szó, hanem az eddiginél rugalmasabb megoldásról. Az új korhatár lehetőséget adna annak, aki egészséges, hogy tovább dolgozzon, annak aki elfáradt, hogy korábban nyugdíjba vonuljon. Emellett korkezdvezményt, szolgálati idő kedvezményt is biztosít, elsősorban az anyáknak.

A többlet szolgálati idő elismerése gyermekenként két év, legfeljebb hat év.

A korhatáremelés bizonyos ellentételezését jelenti az is, hogy az egyetemi-főiskolai nappali tanulmányok ideje szolgálati időnek számít.

A férfiak 40, a nők 35 évi szolgálati idővel öt évvel előbb is nyugdíjba mehetnek. Nyugdíjuk ez esetben azonban az általánosnál kevesebb lesz. Korábbi nyugdíjazást a foglalkoztatási nehézségekkel küzdő vállalat is kezdeményezhet, de ennek anyagi terheit vállalnia kell.

A nyugdíjaskála módosul. Az új nyugdíjaskála 55⁰/₀-ról indul (a jelenlegi 20 év szolgálati idő után 53⁰/₀), minden további szolgálati év egységesen 1⁰/₀ növekedést jelent (korábban 2, azután 1 és végül 0,5⁰/₀ volt).

A nyugdíjszámítás szabályainak módosításához tartozik a nyugdíjak minimális és maximális összegének meghatározása is. A javaslat szerint a saját jogú nyugdíjak minimum összege az országos átlagkeresetnek legalább 40⁰/₀-a, a maximum pedig az országos átlagkereset háromszorosa.

Az adóreform bevezetése sokrétű feladatot jelent, amely szükségessé teszi új adóhatóság szervezését.

A vállalati és személyi jövedelemadó-rendszer bevezetése társadalmunk egészét érinti, magas szintű jogszabályi rendezést kíván.

A Politikai Bizottság javasolta, hogy a végleges döntés előtt a nyugdíjrendszer, az adóreform irányelveit megyei-városi pártbizottságok, a társadalmi és érdekképviseleti szervek vezető testületei vitassák meg.

Végezetül megkívánom jegyezni, hogy szövetségünk központi elnöksége a tervezetet megtárgyalta és tagságunk érdekében a szükséges javaslatokat feltesse szerveinkhez eljuttatta.

Dr. Jáksó László
elnök

Kitüntetés

Gerdelics Ferencet, szövetségünk szakmai csoportjának vezetőjét az Országos Közlekedésbiztonsági Tanácsban kifejtett munkájáért Nívó-díjjal tüntették ki.

A magas elismerést 1987. május 20-án, az OKBT plenáris ülésén Ladvánszky Károly altábornagy, belügyminiszter-helyettes nyújtotta át tagtársunknak.

Gratulálunk!

Bemutatózik olvasóinknak:

Farkas Mihály Gábor. 1938-ban születtem Verpeléten. Munkás családból származom, édesapám cipész.

A II. világháború alatt — öt éves koromban — a kezemben felrobbant egy gyutacs, melynek következtében elvesztettem a látásomat. Több műtéten esem át. A bal szememre lassan kezdtem újra látni. A jobb szememen segíteni nem lehetett.

Az általános iskola befejezése után Balassagyarmaton elvégeztem a mezőgazdasági technikumot, majd Budapesten a Hungária Vegyiművekben kezdtem dolgozni. Itt letettem a vegyipari szakmunkás vizsgát. Nyolc évig dolgoztam ebben a minősítésben.

1961-ben feleségül vettem Faragó Annát, akivel ma is kiegyensúlyozott házasságot élek. Gyermekünk nem született.

Házasságunk negyedik évében a szemfenékből el nem távolítható szilánk megmozdult, és átszúrta a látóhártyámat. Ekkor — huszonhat éves koromban — teljesen elvesztettem a látásomat.

Ma a IX. kerületi szociális foglalkoztatóban dolgozom, ahol — elsősorban brigádban — hobbiautókat készítek, de más jellegű munkát is szívesen elvégzek.

Szeretem a szép verseket, kedvtelésből olykor magam is írok. Hobbim a lemezgyűjtés, fő szórakozásom a sztereómag-nózás.

Rendész

Látod, itt megyek,
látnád, mit viszek!
Nem tennéd a kirakatba
ha megtudnád, hogy ki kapja.
Hess!
Most ne integess!
hanem majd ha üt az óra,
nézz rá az igazgatóra!
Hopp,
én, neki lopok.

A bíráló eredménye

„Ugyebár csodákra nem képes ő sem”
s ez nap, mint nap igaznak bizonyult,
sőt, hovatovább jól csak az maradt meg,
mihez az Új Elvtárs sose nyúlt.
„Ha baj lesz mégis, szóljanak időben”
Egy év idő? Azóta áll az élen
„utat keres.” Botlásai dacára
„A nagymúlt objektum egész szépen
működik nemde?” Csupán az átlagos
szétzúllás jeleit mutatja itt, ott.
„Bízbanak jó hagyományaik erejében
az új út nem fog vezetni verembe”
szóltak felülről, s nem csináltak titkot
hanem kimondták ők is nyíltan, bátran
„Az Új Elvtárs derék. Tagadhatatlan,
nem elég kiforrott, ámbár értékes.
Részeltessék alkotó kritikában,
hadd tapasztaljon, javítson amin rontott
utóvégre is, csak ötvennyolc éves;
ha minél többen állnának mögötte
alkothatna, s higgyék, népgazdaságunk
ettől még nem menne tönkre.
További észrevételeikre várunk.”

DÉNES GÉZA

Szeretni kell

Kiváló traktoros volt, a gép-állomáson mindenki szerette. Nem volt meggondolatlan, szeleburdi, mint sok fiatal; higdadt nyugalommal vezette traktorát szántóföldön, dűlőutakon át, egyszer mégis megtörtént a baj. Az esőtől átázott meredély szélén a két oldalsó kerék megcsúszott, a gép lebukott. Szerencsére őt kivágta a lendület az ülésből.

A lesötételt ablak mellett egy sodronyos ágyon feküdt, mellét-hátát gipszpáncél fogta körül. Olvasott, a nap beszívárgott a réseken. Ebéd után volt már, s hogy nagyon jóllakott, a könyv kiesett a kezéből, mélyen elaludt. Az álma nyugtalan volt; azok a gondolatok foglalkoztatták pihenő agykérget, amiktől napközben sem bírt szabadulni. Egy hátgerinc-törés nem a világ — mondogatták neki az orvosok. Hitte, remélte, hogy egy-két év múlva meggyógyul, de ennyi idő éppen elég ahhoz, hogy egy alig huszonhat éves, csinos asszony, aki ráadásul tizennégy évvel fiatalabb is nála... ki tudja, ki tudhatja itt az ágyban fekvő, gipszbe burkolva, mozdulatlanságra ítélve... Csak annyi biztos, feleségét nagyon szereti, talán jobban, mint amikor még egészséges volt. És ő sem éppen valami fiatal negyven évével... Szeme folyton az ablakot leste. Innen, az ágyából csak félre kell fordítani fejét, szemmel tarthatja az udvart, az utcai bejárati kaput, ahon-

nan keskeny járda vezet a szőlőlugas alatt egyenesen az ablakához. A kapu csukódására azonnal megláthatta az érkezőt.

Ahogy múlt az idő, úgy haladt a gyógyulás felé. Fél év múlva már szabad volt az ágyban mozdulnia, ettől kezdve a hanyatfekvéstől a zibbadó érzés egyik napról a másikra elmúlt. De ahogy gyógyult, a féltékenységet felváltotta a durva bizalmatlanság. Bárhová ment a felesége, előbb kifaggatta az út fontosságáról, nem lehetne-e azt elhalasztani, vagy nem lehetne-e el helyette a szomszéd kislánya. Felesége, egy megtermett csupamell-csípő, igazán szeretetre termett asszony tetszéssel fogadta ezt a bizalmatlanságot. Hűségesen ápolta férjét, igyekezett annak minden kívánságát teljesíteni és a legtisztességesebb életet élni. Igaz ugyan, hogy a mézszáros özvegyen maradt fia rávetette a szemét, de hát... az nem komoly eset. Pedig olyan szépen tudott az a fiú beszélgetni. Hiába, nem úgy jött ki száján a szó, mint más falusinak. A férje is értett a finom udvarlás-hoz, de az olyan régen volt... áprilisban lesz már egy éve. Más is útjába akadt, ki tehet arról? A télen elcsúszott az utcai vízcsap köré fagyott vastag jégpáncélon, s akkor Körösi Zsiga felsegítette, és olyan közzel került hozzá, hogy szinte összeért a testük. Forróság futott gerincén, megszedült, de azért kitartóan hazabukdácsolt

egyedül. Páll Béni az Újsoron, Cifra Menyhért a Lókertben, Busi Gábor a Farcika lapon lakik. Amikor velük találkozik, sokáig elbeszélgetnek a fagyos szélben, ami mindenkinek szemet szúr a faluban, s száll a hír.

Hozzá is eljutottak a hírek, az ágyba. Amúgyis zaklatott volt, s mást nem tehetett: erőteljesebben figyelt ki az ablakon.

Éjszaka felriadt. Megnyomta a keze mellé illesztett villanykapcsolót: felesége ágya üres volt.

— Hol voltál te... te... — kiabált rá néhány perc múlva, mikor az asszony hálóingben belépett. Rekedten fújtatott az ágyban. — Költöd a táppénzemet? Másra? Régóta figyellek, te hűtelen!

Az asszony a melléhez kapott:

— Hát már az udvarra sem mehetek ki éjjel, dolgomat végezni?

Egyik nap Szabó Miska, traktoros társa meglátogatta. Már gyümölcsé értek a fák virágai, vitamiszagot kergetett be hozzá a nyári szellő. — Beért a búza — mondta Miska —, minden gép kivonult a határba. — Szájában érezte a nyár ízét, érezte a szálló pejva égető szagát is. Látta magát a keresztbe rakott kévék, a kombájnok nyomában átvágott derékkal nyögő kalászkok között hajladozni. Később felemlítette Szabó Miskának a feleségét. Az gúnyosan visszafelelt:

— Tán elkívánnád attól az egészséges asszonytól, hogy kivárja, amíg felépülsz? — És viccesen a vállára ütött.

Megremegett. Szemében beteg könny csillogott. Szabó Miska megsajnálta. Ravaszskásan szólt:

— Tudod mit, pajtás? Ha már ennyire vagy, akkor meg kutyát kéne tartanod. Egy jó hűséges kutyát. Nem nagyot, amelyik felzabálja előled a kamrát, csak olyan kicsit, nagyhangút, hogy éjszaka ugasson, ha jön valaki.

— Marhaság! — legyintett nyögve az ágyon, de aztán szégyenlősen elmosolyodott: — Mondasz valamit, pajtás!

Szabó Miska még aznap délután megjelent a háznál, kezében pórázzal, a póráz végén egy kis vakarcs, alig félarasznnyi lábú, nagyfejű kutyával:

— Cseke Both Zsigától hoztam, ingyen. Ez keveset fal, ugyanakkor figyel és ugat. Azi üzeni Zsiga, használd egészséggel.

Ettől kezdve megnyugodott, de felesége annál jobban boszszankodott: — Mi a fenének ez a kutya?! — Nem vitatkozott férjével, hagyta, hogy a kutya az udvar közepén, a nagy szénakazal tövében berendezze lakhelyét.

Egyik éjjel csaholásra, vonyításra ébredt. Most lopózik ki az asszony sétatifikálni — gondolta. Felkattintotta a villanyt: felesége két karját szétvetve, a melegben kitakarózva gusztusosan aludt. A következő éjjel is ugatás verte fel. Meggyújtotta a villanyt: az asszony akkor is ágyában feküdt, de ébren. Álmos szemekkel kiment az udvarra. Az a pár perc, amíg visszatért, órákat jelentett neki.

— Az istent a dögödbe! — tette két kezét csípőjére az asszony, — vitesd el a háztól, mert agyonütöm. Az összes kutya, ami csak az utcában van, mind idejár a dögödhöz.

Egy hét sem telt el, már a szomszédok is átjöttek, hogy nem bírnak éjjelente aludni az ugatástól, szűköléstől, mert a szomszéd udvara valóságos kutya-piactér.

A kis görbelábú, nagyfejű korcs vonzotta a kan ebeket; még a harmadik-negyedik utca kutyái is megjelentek később éjszakánként: összetörték a kerítést, felszakították a virágágyakat, mély üregeket kapartak, a fal tövét kiásták, a szomszédok fejő roskáit felborították és kinyalták, a sziták alá éjjelre kitett húst felfalták.

Az asszony nem merte férjét izgatni, de annál nagyobb utálattal fordult a kutyához: — Te ronda dög! — mondogatta, s olykor belerúgott.

Már megkapaszkodhatott az ablakpárkányban és fel tudta magát húzni az ágyában félig ülő helyzetbe. Később, éjszakánként már nyugodtabb lett, mert hiába figyelte az udvart, kint csend uralkodott, semmi kutyamoraj. Valahányszor felgyújtotta a villanyt, feleségét az ágyban találta. Mégiscsak tart az asszony a kutyától — gondolta.

Az aratás után a hordást is befejezték a határban. Hideg, őszi eső permetezett. A ház előtt fehér autó fékezett. Mentőautó. Hordágyra tették, bevitték a városi kórházba. Megröntgenezték. Az orvosok mosolyogtak: — Gratulálunk! Szépen gyógyul! A gipszet még

nem vesszük le, az ágyban azonban már felülhet és forogóldhat.

Az orvosok biztató hangjára annyira megjött a kedve, hogy a mentőautóban énekelni kezdett. A faluhoz közeledve felhúzta magát az autóban, nézte a határban dolgozókat. Amott traktor pöfögött, szántotta a munkások által letört kukorica földjét. Nemsokára ő is ott fog járnai a gépével. Mikor hazaért, a mentősök félve-vigyázva ágyába fektették. Alig hajtottak el, felesége lehajtott fejvel ágya elé állt. Gyanúsán figyelte az asszonyt. Most, amikor már felgyógyul lassan, most akarja bejelenteni, hogy válik? Valamelyik jógerincű szeretője miatt? — Mit akarsz mondani? — kérdezte.

— Borzasztó! — mondta nyomatékkal az asszony.

— Micsoda?

— A kutyád... délelőtt, míg odavoltál...

— Mi van vele? — S akkorát mozdult az ágyán, hogy feljajdult.

— Lefialt! Hét kölyke lett!

— És? Beledöglött?

— Dehogy döglött! Bár beledöglött volna!

Majd szétrepedt mellén a gipsz, akkorát sóhajtott:

— Hozd be őket, kedves! Na, hozd be a kedvemért!

Felesége kiment, visszajött egy kosárral. Hét apró, nyálkás hústömög piroslott benne, egymás tetején kúsztak, vakogtak. Az anyjuk már a szobában ugrott, visítgatott örömeiben, az asszony keze után kapdosott.

— Félti őket! Látod, félti! Ki tudja, mit gondol! Azt sze-

retném, ha mind megtartanánk!
Ahol nyolc kutyának van enni-
valója, ott a gazdának is jut!

Az asszony ráhagyta. Kivitte
a kosarat a szénakazalhoz, Ami-
kor visszajött, férje éppen a
szemét törölgette:

— Látod, már a lelkem is be-
teg. Tevégetted!... Gyere ide,
kedves.

Az asszony az ágy szélére
ült.

— Feküdj ide mellém!

Az asszony mellé csúszott.
Átfogta forró testét, magához
szorította:

— Drága feleségem, mintha
lefogytál volna. Milyen kicsi és
lapos lett a hasad. Már másfél
éve... Ugye, húséges voltál
hozzám?

Az asszony szaporán szedte
a levegőt, kábultan feküdt,
nem felelt.

— Már szabad felülnöm is,
tudod-e? Az orvosok mondták
a kórházban. Gratuláltak, olyan
szépen gyógyulok. — Nekieről-
ködött jajgatva-nyögve, csak-
úgy ropogott mellén a vastag
gipsz, és egész testében fájdal-
mat érzett, de azért ölelt és
csókolt, mert neki élni és sze-
retni kell, hiszen mindenki sze-
ret, aki él, még a kutya is. En-
nél az aszonymál nincs húsé-
gesebb az egész világon. De a
kutyákat is megtartja. Meg,
mind a hét kölyköt meg az
anyját. Nem azért, arra már
nem lesz szükség, hogy őrizze
az asszonyt, inkább... emléke-
be. Mert azok a kiskutyák ak-
kor születtek, amikor nagy be-
tegségében először érezte, hogy
élnie kell és élni is fog. és ami-
kor először bírt szeretni.

SZONDA KLÁRA

Tavaszi elmélkedés

„Jaj, de ravasz dolog ez a ta-
vasz...!” Ez bizony az! Igaza
van a régi slágernek, mert a
télhez nehezen hozzáedződött
emberek a legelső felcsillanó
napsugár láttán levetik a téli-
kabátot és ekkor egyszerűen
jön egy hűvös fuvallat; erre az-
tán következik a már-már el-
felejtett „hapci!” és társai:
Kalmopirin, C-vitamin és az
egész elfelejtett pereputtya:
És ezzel kezdheti újra a sze-
gény, becsapott ember a ná-
hája kúrálását...

Na, ezért kell vigyázni erre
a ravasz évszakra, mert ha óva-
tosak vagyunk vele szemben,
akkor tehetetlen velünk szem-
ben!

Egyébként, csodálatosan szép
évszak, főleg ebben az évben
tűnik így, mert egy rettentő
rusnya, durva télnek vagyunk
utána, melyről azt hittük, hogy
sose érünk a végére! Nemcsak
a külső időjárás volt ennyire
zord, hanem a házon belüli
is... Persze, csak átvitt érte-
lemben, mert fűtés az volt
rendesen, csak a hangulat volt
jégvirágos... Mindössze a
nemzetközi nőnapot, április 4-
ét, a húsvéti locsolást és május
1-ét tartottuk meg, (ez utóbbi
összekötve anyák napjával).
Elmaradt a szokásos farsangi
mulatság is.

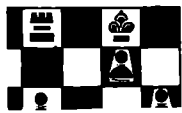
A keményedő gazdasági hely-

zet „begyűrűzése” ez, vagy mi?
A mi közösségünk is megérzi
ezt, és meg is értjük, mert mi
is ennek a hazának vagyunk
gyermekai, tudjuk, és átérezzük
a nehézségeket, de vannak dol-
gok égen és földön, melyet nem
értünk, legfeljebb érzünk a sa-
ját szűkreszabott bőrünkön.

Például: nem értem, miért
„szeret” bennünket annyira a
szomszédék szakácsa, hogy a
csaknem naponta előforduló
tört burgonyát vagy főtt rizst
teljesen szárazra készíti; ez
ugyanis csak annak való, aki
a megfulladásra szavazott, mi-
kor azt hirdették, miként óhajt-
ja elhagyni ezt az árnyékvilá-
got... Az egészséges életmód-
hoz a kevés zsírral való főzés
is hozzátartozik, de annyira
talán mégsem, mert szerintem,
a megfulladás egyáltalán nem
egészséges...!

Ejnye, de rendesen elkanya-
rodtam tavaszi elmélkedésem-
től, bár erre a mai csoda szép
nap igencsak inspirál! A Nap
végre ragyog, mégpedig hétág-
ra! Rügyeznek a fák teljes erő-
vel! Ablakomon a Nagyerdő fa-
nyar-édes illata árad be, ma-
dárdal kíséretével... Félre te-
hát a tél keserű-sanyarú emlé-
keivel!

Éljen a Tavasz! Éljen a
Nyár!

DOSEK LAJOSNÉ

A Wesselényi sportkör atlétikai versenyéről

Hideg, esős hét után, május 24-én, napsütéses vasárnapra virradtunk, amikor fél kilenc-kor összegyűltek a szakosztály tagjai első felmérő házi versenyükre. Távolugrással és súlylökéssel kezdtek, egyszerre két helyen 7, illetve 8 versenyző. Világcsúcsot senki sem ért el, de a világversenyekekre kiírt szintek alapján már most nevezhető lenne az Olimpiára Hegedűs Béla, aki 24 cm-rel teljesítette túl a súlylökés, és 2 méterrel a diszkoszvetés nevezési szintjét, továbbá Nagy Dénes, aki a súlyt 12,28 m-re lökve 188 cm-rel teljesítette túl a nevezési szintet, hozva tavalyi világbajnoki bronzérmes eredményét; diszkoszban is csak 50 cm-rel maradt el a nevezési szinttől, de így is 32,30 m-rel győzött. Nála 10 cm-rel kisebb dobással Oláh József második lett. Ő távolugrásban győzött, de még elmaradva önmagától és a nevezési szinttől. A nők versenyében Rév Miklósné diszkoszvetésben és távolugrásban 16 cm-rel teljesített kevesebbet (17,34 m és 336 cm). Németh László újra megpróbálkozott a pentathlon öt versenyszáma közül négyei, és 100 méteren hat tizeddel maradt el a szinttől. Kellemes meglepetést okozott Pazinczár Attila, aki 10,30 méteres súly-

lökésével 20 cm-rel maradt le a szinttől és ötpróbában 2585 pontjával csak 93 ponttal maradt le Davies világcsúcsától. Második lett Csák József 2484 ponttal. Tóth Péter 10,05 méteres dobásával újra hozta tavaszi önmagát és a nevezési szintet. Írnom kell még Mészáros István egrri versenyzőről, aki régi táv- és maratonfutó; szemének romlása miatt jelentkezett nálunk és otthon edz. Talált kincs, a nemzetközi mezőny magyar résztvevőjeként

még sok dicsőséget szerezhethet színeinknek. Itt most 1500 méteren bizonyította be, hogy gyorsulni is tud, 4,31 perccel győzött; ez 7 századdal jobb, mint az 1500-as nevezési szint, s ne feledjük, hogy ő öt és tízezer méteres távokhoz szokott. Czuth Gábor gerelye is 40 méteren túl szállt, két méterrel meghaladva a szintet.

Gratulálunk a férfi versenyzőknek, és fájjaljuk, hogy női versenyzőink kevesebben és kevesebbet edzenek.

Közlemény

BUDAPESTI ÉS PEST MEGYEI TAGTÁRSAINK RÉSZÉRE

Felhívjuk igazolvánnyal rendelkező budapesti és Pest megyei tagtársaink figyelmét arra, hogy az Állami Biztosító díjmentesen vállalja élet- és balesetbiztosításunkat a BKV járatain.

Az Állami Biztosító azonban lehetővé tette azt is, hogy második biztosítással is rendelkezhetnek azok, akik évi 10 Ft összegért ismételt biztosítást vállalnak. Az ismételt biztosítási igényt a budapesti és Pest megyei szervezet irodájában lehet jelezni. A biztosítási kártyalapon 5 évnek megfelelő bélyeg vásárlására van lehetőség, akár évenkénti megváltásban, akár 5 évre előre egy összegben. A második biztosítási lehetőség 1988. január 1-től lép életbe úgy, hogy akkor már csak 4 évnek megfelelő biztosítási bélyeg megváltására van lehetőség. A biztosítási bélyeg az 1988. évi tagdíjbefizetéssel egyidőben lehet kérni a szervezet irodájában.

Az alábbiakban közöljük az

Állami Biztosító 1987. április 22-i levelében leírt táblázatot.

a) Baleseti halál esetén 50 000 Ft kettős biztosítás 100 000 Ft.

b) Balesetből eredő állandó teljes (100 százalékos) egészségkárosodás esetén 100 000—200 000 Ft.

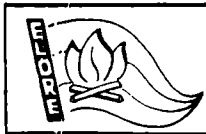
c) Balesetből eredő állandó részleges egészségkárosodás esetén a 100 000 Ft—200 000 Ft biztosítási összegből az egészségkárosodás részleges fokának megfelelő rész.

d) Balesetből eredő mulékony munkaképtelenség, továbbá gyermek mulékony egészségkárosodása esetén az orvosilag igazolt időtartamra, legfeljebb azonban 100 napra naponta 50—100 Ft.

e) A biztosított poggyásának károsodása esetén az igazolt kár, de legfeljebb 12 000—24 000 Ft.

Minden további felvilágosításért forduljanak bizalommal a szervezet titkárához vagy jogszámozhoz.

Pinviczky György titkár

Tanév végi gondolatok

Június az iskolákban a legizgalmasabb hónap. A gyerekek várják a szünidőt, a pedagógus igyekszik mindenkit képessége, munkája alapján értékelni, s a továbbtanulók már ismerkednek új iskolájukkal. Folynak az előkészületek a nyári táborokra, készülnek a 8. osztályosok a ballagásra, s az utolsó tanítási nap után ünnepélyes formában is lezárjuk a tanévet, mindenki megkapja bizonyítványát.

Ilyenkor megállunk, számot vetünk az eltelt év eseményeivel, az eredmények, illetve a hibák, gondok alapján új feladatokat tűzünk magunk elé.

Különösen izgalmas napokat él át egy kezdő igazgató, akinek az első évet kell mérlegre tennie. Így vagyok ezzel én is, hiszen 1986. augusztus 1-én lettem egy nagy múlttal rendelkező intézménynek, a Vakok Általános Iskolája és Diákotthonának igazgatója.

Vezetői munkámat megkönynyítette, hogy az előző tanévben már az iskola igazgatóhelyettese voltam, így a kollégákat, gyerekeket már ismertem. Vezetőtársaim, Fintáné Örsi Anikó iskolai, Kurtz Mária diákotthoni, Poór Erzsébet óvodai igazgatóhelyettesek, gyermekszeretettel, szaktudásukkal, megújító törekvésekkel készségesen álltak mellém. Ugyanezt tapasztaltam a nevelőtestület részéről, a kollégák nagy kedvvel vállaltak szakmai kísérleteket, írtak módszertani útmutatókat, készítettek egyéni nevelési-oktatási programo-

kat a gyengébb, illetve a tehetséges tanulók számára, de ha kellett, termet dekoráltak, bútort szállítottak, tapétáztak, párnát varrtak. A nevelőtanárok közül többen szinte minden hétvégüket a gyerekekkel töltötték, uszodába, kirándulni vitték őket, sportfoglalkozásokat tartottak számukra.

Az idei tanév során nevelőmunkánk fő célja a nyitottság megteremtése volt. Így a gyengénlátók általános iskoláival már kialakult hagyományos közös rendezvényeken (szemészeti vetélkedő, irodalom-, gépírási verseny) kívül egyre több egyéb fórumon is képviseltük magunkat, például a XIV. kerületi Úttörőelnökség kulturális seregszemlén, a diákotthonos intézmények rendezvényein, a szövetség programjaiba is bekapcsolódtunk. Fontos feladatnak tekintjük a szomszédos általános iskolákkal, gimnáziumok tanulóival a kapcsolat kiépítését, illetve továbbfejlesztését. Oktató- és nevelőmunkánkat nagyban segítik a múzeumokkal alakuló kapcsolataink. (A Természettudományi Múzeum restaurálja biológiaszertárunk állatállományát, a Nemzeti Múzeummal, a Budapesti Történelmi Múzeummal és a Hadtörténelmi Múzeummal kötött szerződések szerint kiegészíthetik tanulóink történelmi tanulmányaikat a múzeumok klubfoglalkozásain.) A Petőfi Csarnok hétvégeken ingyenes belépéssel nyújt az intézetben maradó gyerekeknek érdekes programokat. Sorolhatnám

tovább a szabadidő tartalmas eltöltése érdekében létrehozott kezdeményezéseinket, de a szakkörök, klubok működéséről talán egy másik alkalommal számolnánk be részletesebben. Megemlítem viszont rádióamatőr klubunkat, melyet 25 fővel ebben a tanévben már a mi falaink között indított meg dr. Papp Zoltán, a szövetség MHSZ klubjának vezetője. Ugyancsak neki és barátainak, a határőr-ség egyik alakulatának köszönhetjük, hogy már stúdió is működik intézményünkben.

Lényegesnek tartom, hogy a szülők közül egyre többen segítőkészen kapcsolódnak az iskolához. Problémáikkal, akár nevelési kérdés, akár személyes ügy, gyakran keresik fel a pedagógusokat. Az én ajtóm is mindig nyitva áll előttük, sok esetben tudunk beszélgetéssel, együttgondolkodással nehéznek látszó problémákat is megoldani.

A pedagógiai munkát kollégáim viszonylag rossz körülmények között végzik. A műemlék épületen mind kívül, mind belül meglátszik az idő múlása.

A Fővárosi Tanács gondoskodásának köszönhető, hogy a következő öt év során 60 millió forintot költenek az intézményre. Ez belső, pedagógiai célú átalakításokat és külső, teljes renoválást jelent. (Így például az alagsori fürdő helyett a diákotthonban több fürdőszoba működik majd zuhanyozókkal, a

hálótermek kisebbek, 8—10 személyesek lesznek. A zenei részleg külön épületszárnyba kerül. Megépül a betegszoba orvosai rendelővel, elkülönítőkkel.

Az iskolai osztályok mellé több szertárhelyiség készül, gyógytorna és gépterem kiépítésére is sor kerül.)

Ez ideig elkészült az épület földemcsereje, most alakítják a vizesblokkokat, előkészítik az 1988-tól induló gázfűtést.

E tanév elejére befejeződött a diákotthonban a vaságyak lecserélése ágyneműtartós ágyakra, a hálóba új szekrények kerültek. A továbbiakban fokozatosan frissítenünk kell az iskolai osztályok berendezését.

Az idei tanévben a Művelődési Minisztérium 100 ezer Ft-ot, a Fővárosi Tanács 300 ezer Ft-ot juttatott a taneszközök beszerzésére, így a szertárak felszereltségét, a játékállományt bővíteni tudjuk, szeretnénk elérni, hogy valamennyi hálóterem rendelkezék rádióval, magnóval.

Szeretnénk szólni arról a társadalmi összefogásról is, ami ez év tavaszán indult: az intézményünkben megfordult személyek kezdeményezésére a LI-GET SE, a MUSZ, a Petőfi Csarnok és a Budapesti Sporthivatal alapítványt hozott létre. A „Szól a szív” alapítvány célja:

— vakos segédeszközök beszerzése, amelyek a pillanatnyi

oktató-nevelő munkát, a gyermekek önálló ismeretszerzését, majd pályaválasztásukat hivatottak segíteni (így a fejlesztés alatt álló ún. „beszélő számítógép”; az Optacon olvasógép stb.);

— a távolabbi cél egy uszoda építése, ami nemcsak a vak gyermekeket szolgálná, hanem a budapesti vak ifjúságot is).

A rendezvények bevétele kb. másfél millió Ft. Sokan csatlakoznak a napokban is az alapítványhoz, kisebb-nagyobb pénzüsszegeket juttatva a csekkszámmlára.

Ezúton köszönjük meg a szövetség Szabolcs-Szatmár megyei szervezetének 50 ezer Ft-os felajánlását is.

Sok eseménnyel, programokkal teli évet zárunk tehát. Teljes mérleg az eredményességről még nem készült, de úgy véljük, sikerült az általunk tisztelt, a látássérültekért sokat ténykedő dr. Méhes József 35 éves igazgatása alatt kialakult hagyományokat, eredményeket megőrizni.

Ehhez köszönöm mindazok segítségét — pedagógusokét, szülőkéit, a szövetségét, a Művelődési Minisztériumét, a Fővárosi Tanácsét, a XIV. kerületi Úttörőelnökségét, az alapítványét, — akik ebben az évben oly sokat tettek értünk!

Helesfai Katalin
a Vakok Általános Iskolájának
és Diákotthonának
igazgatója

TÓTH MÁRIA

Játsszál velünk!

Előző számunkban az első rejtvényből a betűsor nyomdajavítás miatt sajnálatos módon kimaradt; ezért az egész fejtörőt még egyszer közreadjuk.

Szíves elnézésük kérjük!

1. A magyar irodalom egyik legszebb szerelmes verséből idézünk két sort oly módon, hogy a vers egyik sorában csak a magánhangzókat, a másik sorban csak a mássalhangzókat írjuk le. Közzeljük a szerző nevét, a mű címet és az idézett két sort.

E Á O A O A A É I I Á O

M R H T K R L B R C T T T

2. Jussunk el a „sárga” szótól a „barna” szóig öt lépcsőben úgy, hogy minden lépcsőnél csak egy betűt változtathatunk meg, oly módon, hogy a változtatással értelmes szó maradjon.

Játsszál velünk!

Lakással rendelkező, negyvenhét éves, nemlátó férfi vagyok. Házasság céljából megismerkednék 40—50 év közötti gyengénlátó nővel. Telefon: 416-304.

*

Eladó egy jó állapotban levő ORISTER erősítő. HIFI hangminőség, teljesítmény 4×15 Watt. Érdeklődni lehet a 686-112 sz. telefonon.

10 féle **PACK**
teából válogathat

MIT TESZ A „SANSZ”

az Ön érdekében?

TISZTELT TÁRSKERESŐ!

Az általunk ajánlott társkeresési módszer szerint: 450 Ft befizetési díj ellenében egy éven át megküldjük Önnek mindazoknak a címét megbízóink közül, akik Önhöz hasonló társat keresnek. További egy éven át pedig címet már nem küldünk, de Önt ajánlani tudjuk más számára.

Természetesen csak megbízóink köréből tudunk társat ajánlani és előfordulhat, hogy akit Ön keres, a megbízáskor még nincs körünkben. A keresést azonban rendszeresen ismételjük, ezért nagy valószínűséggel megtaláljuk a később jelentkezők közül az Önnek megfelelő társat.

Nem vállalunk közvetítést azok számára, akiknek a személyi igazolványából házasságuk nincs kivezelve, még akkor sem, ha egyébként már elváltak!

Módszerünk előnyei:

nem kell olyan emberekkel megismerkednie, akik már eleve nem felelnek meg (az adatlapon jelzett) alapvető igényeinek,

időpazarlástól kíméljük meg,
közvetítési díjunk legolcsóbb az országban,
leghosszabb időtartamig keresünk,
nagy számú társkereső közül tudunk választani, mert közvetítünk az egész országban,

személyesen nem kell bennünket felkeresnie, elég, ha a nevét és címét közli. Kérésére díjmentes jelentkezési lapot küldünk.

Biztosítjuk, hogy a megbízást teljes titoktartással kezeljük, levélborítékunkon cégjelzést nem alkalmazunk.

Köszönjük érdeklődését!

Címünk:

„SANSZ” GMK. 1131 Budapest, Kedves u. 46.

Telefon: 298-839

VÁLASZTÉKOSABB FÜSZEREZÉS-

JOBBI ÍZHATÁS

14 FÉLE

FÜSZERKEVERÉKKEL

**Grill, flekken, halízesítő, vadhús
olasz, kínai, saláta, vagdalthús,
magyaros, pástétom, tojásétel,
levesízesítő, öt fűszer keveréke,
provencei fűszerkeverék.**

Két recept a sok közül:

MAGYAROS FÜSZERKEVERÉK

Magyaros tűzdelt sertésborda

Hozzávalók: 80 dkg sertésborda, füstölt szalonna, magyaros fűszerkeverék, olaj vagy zsír a sütéshez.

A sertésbordákat jól keverjük és óvatosan megtűzdeljük szalonnacsíkokkal. Megszórjuk magyaros fűszerkeverékkel, fóliába csomagoljuk, másnapig pihentetjük, majd kevés zsiradékon hirtelen ki-sütjük. Sült burgonyával, vegyes nyári salátával vagy csalamádéval tálaljuk.

Sertéskaraj parasztosan

Hozzávalók: 80 dkg sertéskaraj, 60 dkg vöröshagyma, magyaros fűszerkeverék, olaj vagy zsír.

A sertéskarajt kicsontozzuk, bedörzsöljük a magyaros fűszerkeverékkel, tepsibe vagy tűzálló tálba tesszük, olajjal vagy zsiradékkal meglocsoljuk, sütőben megsütjük. Időnként locsolgatjuk, kevés vizet öntünk alá. Ha a karaj félig megsült, a megtisztított burgonyát és hagymát négyfelé vágjuk és a hús mellé tesszük. Ha szükséges, még utánaízesítjük a magyaros fűszerkeverékkel, saját levével időnként meglocsolva készre sütjük. A húst felszeleteljük, a hagymával kevert burgonyával körítjük.

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

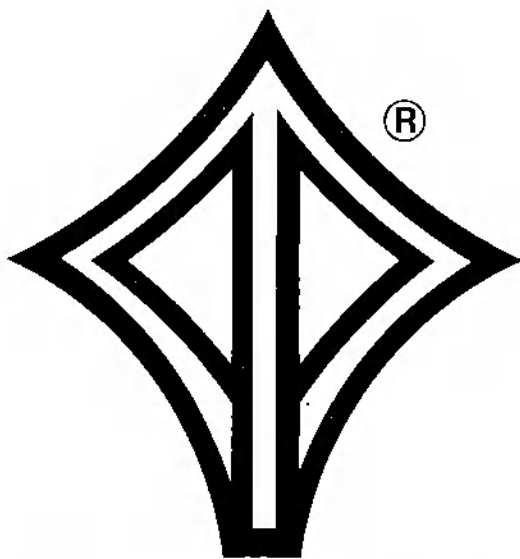
BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

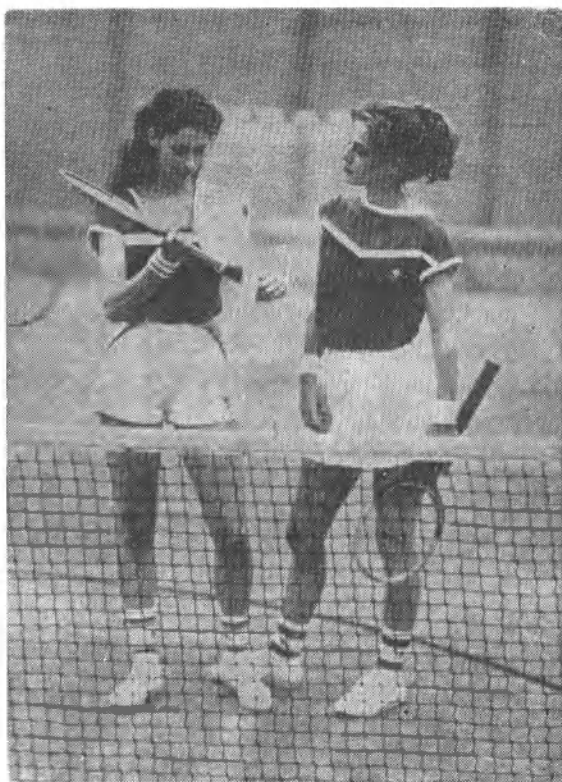
F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*
*Sport- és
szabadidőruházat*
*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja: **SENIOR**
VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

VÁLASZTÉKOSABB FÜSZEREZÉS –

JOB B ÍZHATÁS

14 FÉLE

FÜSZERKEVERÉKKEL

Grill, flekken, halízesítő, vadhús olasz, kínai, saláta, vagdalthús, magyaros, pástétom, tojásétel, levesízesítő, öt fűszer keveréke, provencei fűszerkeverék.

Két recept a sok közül:

FLEKKEN FÜSZERKEVERÉK

Sertésflekken

Hozzávalók: 80 dkg csont nélküli tarja, flekken fűszerkeverék, olaj.

A tarjából 10 dkg-os szeleteket vágunk, kissé kiverjük és széleiket éles késsel bevagdossuk. Mindkét oldalukat megszórjuk flekken fűszerkeverékkel, és vékonyan megkenjük olajjal. Az így előkészített hússokat egymásra rakjuk, és fóliába takarva a hűtőbe tesszük érlelni, ha lehet, a sütés előtti napon. Süthetjük rostélyon vagy nagyon felforrósított olajban (zsírban).

Vegyes saláta, káposztasaláta, paradicsomsaláta illik hozzá.

Brassói aprópecsenye

Hozzávalók: 60 dkg sertéscomb, 80 dkg burgonya, flekken fűszerkeverék, olaj vagy zsír.

A sertéscombat metéltre vagy apró kockára vágjuk. A forró zsiradékban barnára pirítjuk, majd megszórjuk flekken fűszerkeverékkel. Felöntjük néhány kanál húsvesszel (leveskockából is lehet), fedő alatt puhára pároljuk, majd zsírára sütjük. A burgonyából hasábburgonyát készítünk, olajban kisütjük, óvatosan a húshoz keverjük, néhány percig együtt pároljuk.

Vegyes salátával, savanyúsággal tálaljuk.

VÁLLALAT

ELEKTRONIKAI KERESKEDŐHÁZ-

A magyar elektronikai ipar
alkatrészellátására 1968-ban
létrehozott vállalat,

1987. január 1-től

**ELEKTRONIKAI
KERESKEDŐHÁZ-zá**
alakult.

Export és import tevékeny-
ségét ennek kapcsán kiterjesz-
tette és kész lebonyolítani a
magyar elektronikai és gépípar
bármely termékének értékesí-
tését, elsősorban konvertibilis
devizában fizető piacokon.

A korszerű kereskedelmi
irányzatnak megfelelően foglal-
kozik

- vegyesvállalatok alapítá-
sával,
- termelési kooperációk
szervezésével,
- bérmutkaügyletek lebo-
nyolításával,
- licenc és know-how szer-
ződések létrehozásával is.

Partnereinkkel tartós kapcsolat létrehozására törekszünk.

Kerese a kapcsolatot velünk!

ELEKTROMODUL

1390 Budapest, Postafiók 158

Telex: 22-5154

Telefon: (1) 495-340

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat
Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat
Barna Zoltán: Zenei rovat
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat
Seres Gáborné: Kulturális rovat
Kuminka Györgyné: Úttörő rovat
Seres Gáborné: Női rovat
Dr. Jáksó László: Politikai rovat
Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	TUDÓSÍTÁS A VGYOSZ KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK 1987. MÁJUS 28-I ÜLÉSÉRŐL	1
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	ORSZÁGOS MUNKAÉRTEKEZLET BOGLÁRLELLÉN SZÍNEK NÉLKÜL SZÍNESEN ÉLNI (Somogy megyei Néplap, máj. 26.)	2
<i>Dr. Bódi István:</i>	A VAKOK ÜSSZOROSZORSZÁGI SZÖVETSÉGE REHABILITÁCIÓS DELEGÁCIÓJÁNAK LÁTOGATÁSA A MAGYAR SZÖVETSÉGNÉL	3
<i>Kiss-Varga József:</i>	BEMUTATKOZÁS	6
<i>Kiss-Varga József:</i>	KÖRUTAZÁS A KAUKÁZUSBAN	6
<i>Kiss János:</i>	ÖNISMERET, EMPÁTIA, EGÉSZSÉG	11
<i>Milan Ordagic:</i>	LELKIISMERETFURDALÁSOM VAN (Fordította: Pálfi Ferenc)	14
<i>Dr. Jáksó László:</i>	JÖVEDELEMADÓ KITÜNTETÉS	16 19
<i>Farkas Mihály Gábor:</i>	BEMUTATKOZÁS	20
<i>Farkas Mihály Gábor versei:</i>	RENDESZ, A BÍRÁLAT EREDMÉNYE	20
<i>Dénes Géza novellája:</i>	SZERETNI KELL	21
<i>Szonda Klára:</i>	TAVASZI ELMÉLKEDÉS	23
<i>Dosek Lajosné:</i>	BESZÁMOLÓ A WESSELÉNYI SPORTKÖR ATLÉTIKAI VERSENYÉRŐL	24
<i>Pinvinczki György:</i>	KÖZLEMÉNY	24
<i>Helesfai Katalin:</i>	TANÉV VÉGI GONDOLATOK	25
<i>Tóth Mária:</i>	JÁTSSZÁL VELÜNK HIRDETÉSEK	26 27

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSEGÉNEK
FOLYÓIRATA
FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

70 3989 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

0200-6765

